

Leto XIX. Stev. 181

DIREKTOR »BORBE«
VLAJKO BEGOVIĆ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
MIROSLAV VITOROVIĆ
UREJA UREDNIŠKI ODBORLíst izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

BORBA

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA JUGOSLAVIJE»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
1934 // MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
// OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

TISKOVNA KONFERENCA V DRŽAVNEM TAJNIŠTVU ZA ZUNANJE ZADEVE

Balkanska zveza ni podrejena organizaciji atlantskega pakta

Nemara bo zdaj Italija privolila v rešitev tržaškega vprašanja

Beograd, 30. jul. (Tanjug.) Na današnji tiskovni konferenci je predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve Branko Drašković v zvezi s pisanjem tujega tiska, da je balkanski pakt Atlantski zvezi podrejena organi-

zacija, izjavil, da bi bila balkanska zveza malo vredna, če bi bila podrejena atlantskemu paktu.

Na vprašanje, ali bo na Bledu podpisana zvezna pogodba ali pa bodo, kakor se je govorilo, samo razpravljali o besedilu pogodbe in njenem ponovnem redigiranju, je Branko Drašković odgovoril, da ni nobenih razlogov za dvome, da bo bližnji sestanek na Bledu posvečen podpisu pogodbe o zvezi.

Spričo vesti tujega tiska o nekaterih trenjih med tremi balkanskimi deželami je Branko Drašković izjavil:

»Mislim, da niso točni komentariji tiska, da je o bistvu tega vprašanja sploh kdaj prišlo do kakršnih koli znatnejših trenj. Javna razprava v tisku o datumu konference je listom omogočila razna ugibanja, ki so večidel neutemeljena in napačna, s čimer je tisk po našem mnenju zakrivil nekatere zlorabe.«

Na vprašanje o stališču jugoslovske vlade do pisanja tujega tiska o vključitvi Jugoslavije v atlantski pakt je Branko Drašković odgovoril, da je naše stališče o tem dovolj znano in da ni nobene potrebe, da bi ga spreminjali.

»Ne zdi se nam,« je rekel predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve, »da bi bilo koristno ali da bi bilo kakor koli

učinkovito prigovarjati komurkoli, naj stori nekaj, kar mu ne ustreza. Mi imamo svoje nazore o najugodnejši in najprimernejši poti in metodah za zagotovitev miru in jih ne nameravamo vsiljevati drugim. Pa tudi monopola na takšne svoje nazore nimamo. V nasprotju s atlantskim paktom menimo, da je balkanska zveza tipičen regionalni sporazum.«

Na vprašanje, ali je kaj novega v zvezi s tržaškim vprašanjem, je Branko Drašković odgovoril, da o sedanjih fazi posvetovanj ne bi mogel ničesar reči. Vendar pa lahko zdaj poudari, da je ureditev tržaškega vprašanja odvisna predvsem od Italije. »Imamo razloge, da upamo, da bo italijanska vlada v tej fazi izpričala tisto stopnjo preudarnosti, ki bo omogočila ureditev tržaškega vprašanja,« je izjavil predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve.

Spričo poročila »Politike« o vrnitvi dveh deklic iz Romunije je Branko Drašković rekel, da sta bila otroka v skupini devetih, ki se že precej dolgo mudijo v Romuniji. Predstavnik državnega tajništva je pripomnil, da sta ta dva otroka sama zahtevala, naj ju pošljejo domov, da pa je od romunskih oblasti odvisno, kdaj ju bodo poslali. O drugih otrocih, ki jih še niso poslali nazaj, pa ni obveščen.

SEJA FRANCOSKE VLADE

Tunis bo dobil notranjo avtonomijo

Mendès-France namerava dati Tunisu novo smer političnega življenja

Pariz, 30. jul. (AFP). Danes popoldne je bila pod predsedstvom predsednika republike Cotyja seja francoske vlade, na kateri so obravnavali tuniško vprašanje.

Dopoldne se je predsednik vlade Mendès-France posvetoval s francoskim generalnim rezidentom v Tunisu Pierrrom Voizardom. Mendès-France se je sešel tudi z nekdanjim socialističnim ministrom Maxom Lejeuneom in z generalom Billoteom, ki pripadata gibanju republikanske in socialne akcije, v katerem so zbrani degolovski disidenti.

Predsednik francoske vlade je sprejel davi v Quai d'Orsayu britanskega veleposlanika v Parizu.

Predsednik francoske vlade Mendès-France namerava dati nemirnemu Tunisu novo smer političnega življenja, vštevi tudi popolno notranjo avtonomijo. Na današnji popoldanski seji vlade

je Mendès-France zabil najpotrdijo njegov plan reform.

Po tem načrtu bo Francija obdržala nadzorstvo v Tunisu, četudi bo Tunizijcem zaupano vodstvo mnogih poslov v novi vladi. Nova tunizijska vlada bo morala

Mendès-France govori v parlamentu

Arabsko-azijske delegacije v OZN grajajo francoske reforme v Tunisu

New York, 30. julija (AFP). Hkrati z zahtevo, naj bi na prihodnjem zasedanju Generalne skupščine sprožili tudi tuniško vprašanje, so arabsko-azijske delegacije v OZN predložile tudi spomenice, v kateri kritizirajo francoske reforme v Tunisu in protestirajo zaradi represalij francoskih oblasti v tej deželi. V spomenici je med drugim rečeno, da so vsa glavna ministrstva ostala v rokah francoskih funkcionarjev in policije. Podpisniki spomenice trdijo, da so reforme, ki so jih uvedle francoske oblasti letos marca v Tunisu, pripravili Francozi in da so vsiljene tunišskemu beju ter ne ustrezajo željam tuniškega ljudstva.

Na koncu spomenice je rečeno, »da je takšno stanje povzročilo v Tunisu val protestov in demonstracij, na katere je Francija odgovorila s politiko represalij.«

Brzojavka predsednika Tita etipskemu cesarju

Brioni, 30. jul. — Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal etipskemu cesarju Haile Selasiju brzojavko z naslednjim besedilom:

»Rad bi izrazil Vašemu Veličanstvu v imenu jugoslovskega ljudstva ter v svojem imenu pri srčno zahvalo za ljubeznivo sporočilo, ki ste mi ga poslali ob odhodu iz Jugoslavije. Veseli me, da je imelo Vaše Veličanstvo priložnost osebno prepričati se o prijateljskih čustvih in odkritosrčnih simpatijah, ki jih goje narodi Jugoslavije do Vas in do ljudstva Etiopije.«

Prepričan sem, da bo Vaš obisk nadaljnja pobuda v razvijanju prijateljskega sodelovanja med narodi naših dežel.

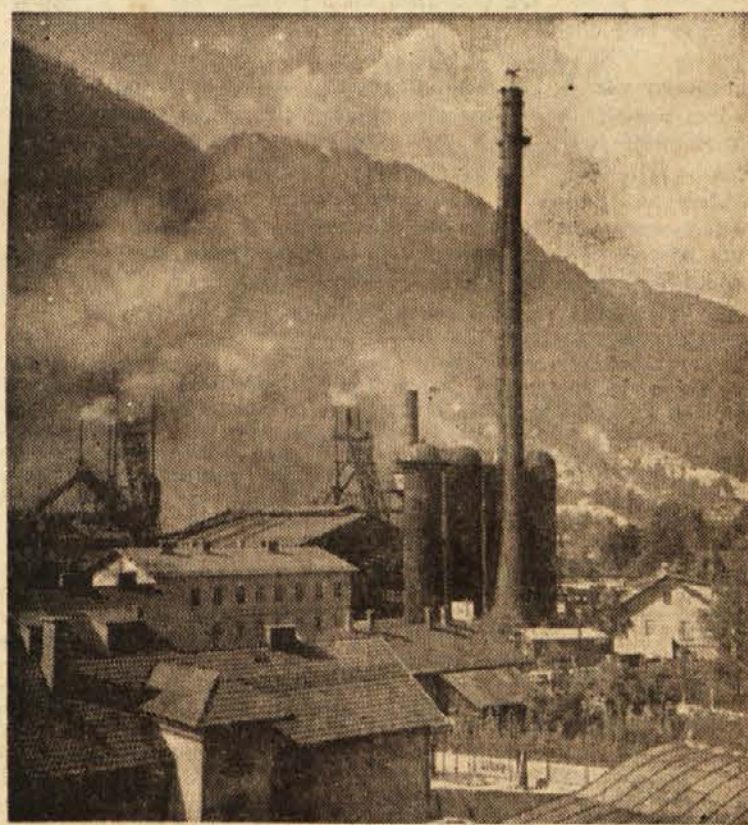
Ob tej priložnosti Vam pošiljam svoje najboljše želje in pozdrave, ki se jim pridružuje tudi moja soproga.«

Nov češkoslovaški veleposlanik v FLRJ

Beograd, 30. jul. (Tanjug). — Državno tajništvo za zunanje zadeve sporoča, da je Jugoslavija privolila v imenovanje novega češkoslovaškega veleposlanika dr. Vilema Pitharta.

Grški tisk napada osnutek nove ciprske ustave

Nicosia, 30. jul. (AFP). Grški tisk, ki izhaja na otoku Cipru, še vedno napada osnutek nove ciprske ustave, ki ga je predložila Velika Britanija. Nasprotno pa ciprsko časopisje, ki izhaja v turski, pozdravlja predlagano ciprsko ustavo, češ da bo pospešila priključitev Cipra k Grčiji in zagotovila pravice turskemu prebivalstvu na tem otoku.

Del jeseniške železarne

(Foto Sl. Smolej)

Na Jesenicah so se začele slavnosti ob 85-letnici železarne

Jesenice, 30. julija. Vse mesto je okrašeno z zastavami, slavoloki in žarometi. Med vojno porušene Jesenice so danes kot nove. Na plavžu so odprli novo solidno grajeno asfaltirano cesto. Grajsčino na Stari Savi so na novo restavrirali in v njej uredili tehnični muzej. V metalurški soli so otvorili vrsto razstav: proizvodnje, fotografije, slikarstva in posebno razstavo narodnosvobodilne borbe. Na Seno-

BRZOJAVKA PREDSEDNIKA REPUBLIKE ODBORU ZA PROSLAVO NA JESENICAH

Ljudski odbor občine Jesenic je poslal predsedniku republike pismo s prošnjo, naj se udeleži svečane proslave 85-letnice jeseniške železarne, 30-letnice dneva, ko je zavihrala v podružnici Jesenic rdeča zastava neodvisne delavske stranke Jugoslavije in 25-letnice razglasitve Jesenic za mesto.

Ker se ni mogel udeležiti te proslave, je poslal predsednik Tito odboru za proslavo naslednjo pozdravno brzojavko:

»Najtopleje se zahvaljujem za povabilo in obžalujem, da se ne morem skupaj z vami udeležiti proslave pomembnega datuma iz zgodovine vašega kraja. Zato pošiljam po tej poti prebivalcem Jesenic in okraja Radovljice, kakor tudi vsem udeležencem proslave tople pozdrave in želje, da bi bili v prihodnje želi nove uspehe in slavili nadaljnje delovne zmage.«
Smrt fašizmu — Svoboda narodu!

PO SPORAZUMU O OPORIŠCU V SUEZU

Britanska politika na Srednjem vzhodu

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

London, 30. julija. Včerajšnja razprava in glasovanje v Spodnji zbornici sta bila uspešna za Churchillovo vlado. Z večino 257:26 glasovom je Spodnji dom potrdil sporazum z Egiptom o umiku britanskih čet s področja Sueskega prekopa. »Sueški skupini torijevcev« (41 poslancev) se ni posrečilo, da bi ostala enotna in trinajst poslancev je glasovalo za sporazum. Laburistični poslanci so se vzdržali glasovanja, razen šestih, ki se niso strinjali z napotki vodstva. Le-ti so tokrat s svojimi glasovi podprli vladno politiko.

Pričakujejo, da bosta egiptovska in britanska vlada podpisali sporazum septembra, nakar se bo začel umik čet. Likvidiranje sueškega spora je, kakor je poudaril vojni minister Anthony Head, med drugim tudi sad daljnosežnega proučevanja celotne britanske strategije na Srednjem vzhodu. Vlada Winstonja Churchilla si je z zmago v Spodnjem domu v sueškem vprašanju utrla pot k uporabi »nove strateške koncepcije« v tem delu sveta.

Po izjavi britanskega vojnega ministra Heada v Spodnjem domu so britanski državniki ob obravnavanju vprašanja umika čet s področja Sueskega prekopa upoštevali tele momente: prvič, pojav vodikove bombe in drugega

jedrskega orožja, drugič vstop Turčije v NATO in njena vojska okrepitev in tretjič, sedanjo preveliko raztresenost in razcepljenost britanskih sil. Anthony Head sodi, da bi utegnila uporaba jedrskega orožja znatno omejiti preskrbo čet in premeščanje vojaških kontingentov. Možnost vzdrževanja čet na velikem prostoru bi bila zelo otežkočena. Ti pogoji se nanašajo na vse velesile, prav tako pa tudi na vsako velesilo, ki bi skušala uporabiti velike vojaške sile na Srednjem vzhodu. K temu moramo dodati tudi vojaško okrepitev Turčije ob krepitvi »britansko-turške zveze« s skupnim članstvom v atlantskem paktu. Turška armada je oskrbovana z moderno opremo in Turčija je pripravljena braniti se, s čimer povečuje svoje možnosti, da se bo uspešno postavila po robu agresiji.

Najvažnejši moment, ki govori v prid umika britanskih čet iz Sueskega področja, pa je tudi v izboljšanju odnosov z Egiptom. Vrh tega britanska oporišča v Suez, če bi jih vzdrževali v dosedanjih razmerah, kakor je bilo ugotovljeno med razpravo, ne bi imela posebne vrednosti. Kakor smo povzeli iz izjav v Spodnjem domu, pa tudi iz pisanja tiska, povezuje britanska diplomacija te svoje ambicije za sporazum z Egiptom. Spopad v zvezi s Suezom bi ne-

gativno vplival na britanske odnose z arabskim svetom.

Tukaj pričakujejo, da bo ureditev odnosov z egiptovsko vlado odprla nove možnosti za krepitev britanskih stikov z ostalimi arabskimi deželami. V Londonu sodijo, da je sedaj možno, da se začne pogajanja o rešitvi anglo-iraške pogodbe. Pričakujejo tudi bližnja skoki pogajanja z jordansko vlado, saj nameravajo premestiti del čet iz sueškega področja v Jordan. Toda sporazum utegne v določeni meri zaplesti odnose z Izraelom.

Glede na namen, da bodo spričo novega razporeda oboroženih sil v Sredozemlju razširili in okreplili oporišča na Cipru, je prav tako verjetno, da bo tudi ciprsko vprašanje prišlo v nekoliko bolj ostro fazo. Napovedane ustavne reforme na Cipru ne bodo prinesle nobenih bistvenih sprememb v kolonialni status tega otoka in so potemtakem bolj izraz odločneje, dolgoročne orientacije, da bi ostal Ciper v britanski posesti, kot pa želje, da bi uresničili težnje ciprskega ljudstva po suverenosti, oziroma priključitvi otoka k Grčiji. Spričo tega nekateri opozicijski krogi ugotavljajo, da je z odpravo »sueške skrbne otežkočena druga — skrb za Ciper.

D. Blagojević

Grška delegacija za konferenco na Bledu

Atene, 30. jul. (Atenska agencija.) Grški zunanji minister Stefanopoulos je sinoči izjavil, da bo 5. avgusta odpotoval z letalom v Beograd na konferenco zunanjih ministrov držav anarskega sporazuma. Spremljali ga bodo

Grški zunanji minister Stefanopoulos

generalni direktor grškega zunanjega ministrstva Alexis Kiru, grški veleposlanik v Turčiji Kalgis, načelnik oddelka za evropske zadeve v zunanjem ministrstvu Kristopolos in namestnik načelnika generalnega štaba general Dovas. V Beogradu se bosta delegaciji pridružila grški veleposlanik v Jugoslaviji Kapeitanidis in vojaški ataše.

Čete zahodnih velesil bodo ostale v Nemčiji tudi po uveljavitvi bonnskih pogodb

London, 30. jul. (Tanjug). — Zahodne velesile si bodo pridržale pravico vzdrževati svoje čete v Nemčiji tudi po uveljavitvi bonnskih pogodb,« je poudaril minister brez listnice v Foreign Office lord Reading. Slednji je danes izjavil v Spodnji zbornici: »V skladu z bonnsko konvencijo, sklenjeno 1. 1952 med tremi zahodnimi velesilami in nemško federalno republiko, bodo zahodne velesile obdržale svoje pravice do razmestitve oboroženih sil v Nemčiji in do varnosti Berlina in Nemčije, vštevi tudi združitve Nemčije in mirovno pogodbo.

Grško-etipsko prijateljstvo

Slavenski izjavi obeh vladarjev — Razgovori grškega in etipskega zunanjega ministra

Atene, 30. jul. (Tanjug.) Etiopski vladar Haile Selasie je danes dopoldne položil venec na grob

Neznanega junaka, zatem pa je prisostvoval paradi čet, ki so jo priredili njemu na čast. Kralj Pavel je na slovesni večerji, ki jo je sinoči priredil etipskemu cesarju Haile Selasiju na čast, v svoji zdravici slavil junaški boj etipskega ljudstva za svobodo in poudaril, da se bodo prijateljski stiki med obema narodoma tudi v prihodnje poglobljali. Cesar Haile Selasie se je v svojem odgovoru zahvalil za topli sprejem, ki ga je bil deležen v Grčiji, ter izrazil željo, da bi se prijateljski stiki med Grčijo in Etiopijo še poglobili.

Med obiskom etipskega cesarja Haile Selasia je imel grški zunanji minister Stefanopoulos z etipskim zunanjim ministrom Hoptom Vuldrom razgovore o vprašanjih, ki zadevajo obe deželi. Dosežen je bil sporazum, da se bo trideset etipskih študentov šolalo na atenskem vseučilišču in v grških vojaških šolah.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS

Stanje dne 30. julija 1954 ob 7. uri: Področje nizkega zračnega pritiska z jedrom severovzhodno od Skotske se je poglobilo in dovaja s svojim strujanjem hladnejši zrak v zahodno in srednjo Evropo in dalje v zahodno Sredozemlje.

Dopoldne je bilo v Sloveniji in na Hrvaškem oblačno, v severovzhodnem delu države in ob severnem Jadranskem precej oblačno, v ostalih predelih pa jasno vreme. Temperatura so bila v višjih legah Gorenjske okoli 10 stopinj, v ostali Sloveniji od 13 do 16 stopinj, v osrednjem delu države med 20 in 25 stopinj, v Makedoniji ter ob srednjem in južnem Jadranskem pa do 25 stopinj Celzija.

Vremenska napoved za soboto, 31. julija: Pretežno oblačno vreme z vmesnimi razjasnitvami, v popoldanskem urah kratke plove. Temperatura ponoči od 8 do 13, podnevi do 23, na Primorskem ponoči okrog 15, podnevi do 25 stopinj C. Burja bo postopno prenehala.

OB 10-LETNICI PRVEGA ZASEDANJA ASNOM

Z roko v roki z ostalimi republikami se dviga Makedonija iz zaostalosti

Skoplje, julija.

Predvojna industrija Makedonije je imela samo nekaj večjih podjetij in delavnic s povprečno po 30 zaposlenimi delavci. Predvladovala je obrt. Pa tudi tisto malo podjetij, kar jih je imela, je bilo bolj obrtniškega, kakor industrijskega značaja s starimi proizvajalnimi sredstvi in brez upanja na razvoj in napredek. Tudi pogonska sila je bila zelo skromna: samo 29 ks je odpadlo na vsako podjetje; samo ena tovarna je imela 500 ks. Vsa industrija Makedonije je imela 4.473 ks od 288.622, kolikor je imela na razpolago pogonske sile vsa industrija bivše Jugoslavije. Na zaostalost kažejo tudi podatki o zaposlenih delavcih. Od 7431 delavcev in uslužbencev v podjetjih je bilo 3000 zaposlenih v tobačni industriji. V industrijo investirani kapital je bil malenkosten in proizvodnja desetkrat manjša od takratnega jugoslovanskega povprečja. Leta 1939 je odpadlo na prebivalca Makedonije za 300 din industrijskega blaga!

Vojna je znaten del naprav uničila. Po vojni je začela Makedonija graditi industrijo tako rekoč iz nič. Zgraditi je morala tovarne in delavnice od najmanjših do največjih. Strokovnjaki pravijo, da se je makedonska industrija razvijala v dveh fazah: v prvi, do leta 1952 so zgradili prve vire električne energije ter obnovili delavnice in podjetja. Razen tega pa so zgradili tudi več manjših industrijskih podjetij. Po letu 1952 pa so začeli graditi velike tovarne, ki še niso povsem dograjene. Malone vse bodo dograjene prihodnje leto.

Največ denarja so doslej investirali v proizvodnjo in graditev električne industrije, in sicer 16.432 milijonov ali 36,6%, dalje v tekstilno industrijo 7432 milijonov (16,7%), v proizvodnjo nekovic 5629 (12,6%), v barvno metalurgijo (6,6%), v živilsko industrijo (5,5%), v črno metalurgijo 4,8%, v kemijsko industrijo 3,8% itd.

Proizvodnja električne energije se je zgraditvijo termoelektrarne Madžari ter hidrocentral Zrnovci, Pesočani, Sapunčica, Došnica in drugih manjših povečala v primerjavi s letom 1939 desetkratno. Makedonske elektrarne so dale lani 72,5 milijonov kWh električne energije ali 55,4 kWh na prebivalca.

Doslej v tekstilno panogo investirana sredstva so v glavnem potrošili za zgraditev in opremo treh velikih tovarn za bombažne tkanine in prejo v Štipu, za vlečne tkanine v Tetovu in za proizvodnjo svile v Titovem Velesu. Te tovarne že obratujejo, ne pa še s polno zmogljivostjo. Proizvodnja v tekstilni industriji se je zgraditvijo teh tovarn povečala v primerjavi s predvojno samo predlanskim za 264%. Ko bodo dograjene vse te tovarne, bodo izdelovali v njih letno 21 milijonov kvadratnih metrov bombažnih, volnenih in svilenih tkanin.

Silno je napredovala Makedonija tudi v industriji nekovic. Lanski indeks proizvodnje je tej

panogi je znašal v primerjavi z 1939. letom 791%. Proizvodnjo so zlasti povečali rudnik in separacija azbesta »Bogoslovec«, tovarna elektroizolacijskih potrebščin v Prilepu in tovarna porcelana v Titovem Velesu. Ta gospodarska panoga bo dobila v kratkem še tovarno cementa in steklarno, ki ju grade blizu Skoplja, tovarno siliko opeke in tovarno termoozilinskih potrebščin. Kemijski kombinat pri Tetovu »Jegulovce« in tovarna nikotina v Skoplju sta temelj kemijske industrije v Makedoniji.

To so samo splošni podatki v industrijskem razvoju Makedonije, ki pa vendar povedo mnogo o uspehu, doseženem v industrijskem razvoju te naše komaj 10 let stare republike. Nove tovarne v Makedoniji, nova podjetja in elektrarne so bile zgrajene z vsestransko pomočjo vse naše skupnosti, vseh naših narodov in z nesebičnimi napori delovnih ljudi širom po Makedoniji. Ze z dosedanjimi zmogljivostmi je Makedonija odstranila znaten del svoje industrijske zaostalosti in obetajo se ji čedalje večji uspehi.

Kmečki dan — posebnost letošnjega Mariborskega tedna

Maribor, 28. julija

Zanimivost letošnjega Mariborskega tedna bo tudi Kmečki dan, ki ga bodo praznovali 15. avgusta. To bo manifestacija naše industrije poljedelskih strojev, ki bo praktično preizkusila vrednost svojih izdelkov in tako omogočila kmečkemu prebivalstvu spoznati ogromno korist mehaniziranega načina kmetijske proizvodnje. Upravni odbor Mariborskega tedna je v ta namen poslal povabilo vsem razstavljalcem te industrijske panoge za sodelovanje na Kmečkem dnevu, ki bo združil povorko, nato pa demonstracijsko prikazovanje strojev na posestvu Kmetijske srednje šole v Mariboru.

Doslej so poslali svoje prijave osišeška livarna in tovarna poljedelskih strojev ter mariborska podjetja Agroservis in tovarna poljedelskih strojev, te dni pa

pričakujejo še nadaljnje prijave. Zastopniki osišeške tovarne bodo prikazali oranje z dvo- in trobrazdnimi traktorskim plugom, nadalje vprežne stroje in to pluge, brane, izruvalce krompirja, od ročnih strojev pa luščilec koruze, reporeznico, vejalnik in podobno. Mariborska tovarna poljedelskih strojev bo seznanila udeležence z uporabo motorne mlatnice »Zarja« ter z motorno sadno škroplilnico in hidravlično stiskalnico. Podjetje Agroservis iz Maribora pa bo prikazalo prevozno delavnico z dvema terenškima monterjema, ki bosta pomagala tudi pri morebitnih okvarah med preizkušanjem strojev.

V povorki bodo sodelovala tudi kmetijska gospodarstva in združbe iz bližnje in daljne okolice Maribora ter tako prispevale k veličini tega kmečkega praznika.

Priprave za gradnjo sladkorne tovarne v Sloveniji

Ze v prvih letih po osvoboditvi smo začeli v severnem delu Slovenije, zlasti v Prekmurju, gojiti sladkorno peso, hkrati pa razpravljati o tem, da bi tudi Slovenija dobila svojo sladkorno tovarno. Tako je že leta 1949-50 s sladkorno peso posejana površina dosegla okrog 1000 ha, potem pa je pridelovanje pese spet nazadovalo, čeprav so vse analize pokazale, da so pogoji za gojitve sladkorne pese zelo ugodni,

Tako je pridelana pesa vsebovala za nekaj odstotkov več sladkorja, kakor n. pr. pesa s področja osišeške tovarne in tudi hektarski donos je bil kaj ugoden. Izkazalo se je, da so v Prekmurju pridelovalni pogoji, zlasti kar se zemlje tiče, precej podobni pogojem v znanih pridelovalnih področjih na Češkem. Več ali manj

nerentalno pa se je izkazalo pridelovanje zgolj zaradi velikih stroškov za prevoz pese do oddaljene tovarne v Osijeku. Ti stroški bi se seveda bistveno znižali, če bi imeli tovarno kje v Obmarju. Zato zamislil take tovarne ni zamrla. Vprašanje je letos znova sprožila Glavna zadruga zveza Slovenije.

Ze prva posvetovanja na terenu so pokazala, da je med kmeti tako v Prekmurju kakor tudi na področju ljutomerskega, ptujskega in mariborskega okoliškega okraja veliko zanimanje za ta načrt. Mnogoštevno pridelovanje sladkorne pese bi v marsičem pomagalo reševati tudi vprašanje odvečne delovne sile, posebno v Prekmurju, kajti sladkorna pesa spada med kulture, ki terjajo mnogo intenzivnega dela. Po drugi strani pa bi tudi sama tovarna v proizvodni kampanji od jeseni do zime zaposlila mnogo delavcev. Tovarna pa bi prinesla še druge koristi, zlasti žilvinoreji. Listi sladkorne pese so dobra krma za živalno, odlično močno krmno pa predstavljajo rezanci sladkorne pese, ki bi jih žilvinoreji, zlasti pa pridelovalci pese lahko ceneje dobili. Velik interes za rezance bi bila tudi nova velika tovarna močnih krmil, ki jo gradi Glavna zadruga zveza v Mostah pri Ljubljani in bo verjetno že v septembru začela poskusno obratovati. Naposled pa bi sladkorna tovarna dajala kmetijstvu tudi saturacijski mulj, ki je odlično apnenno gnojilo.

TREBA BO ORGANIZIRATI PROIZVODNJO PESE NA POVRŠINI OKROG 6000 HA

Nova sladkorna tovarna je predvidena za letno predelavo pese s pridelovalnega področja okrog 6000 ha. Bila bi približno za polovico manjša kakor naša velika, po vojni zgrajena tovarna v Zupanji. Seveda bo treba vnaprej zagotoviti pridelovanje v takem obsegu oziroma ugotoviti pripravljenost kmetov za takšno množično pridelovanje. Ze prva posvetovanja so pokazala, da je med kmeti dovolj zanimanja za to novo kulturo. Vse to pa bo pokazala anketa, ki bo zaključena do konca avgusta, nakar bo Glavna zadr. vsega skilicala posvetovanje zaradi dokončne odločitve glede gradnje tovarne. Določiti bo treba tudi najprimernejše mesto za to tovarno, izdelati idejni projekt in ves elaborat, ki je potreben, da se bo Glavna zadruga zveza lahko udeležila natečaja za investicijski

podpolkovnikom Zdenkom Ulepičem na čelu, odpotuje 2. avgusta na prijateljski obisk k turškemu vojnemu letalstvu. Med petdnevnim bivanjem v Turčiji bo obiskala nekatere letalske enote, ustanove in šole turškega letalstva. To je prvi obisk v povojnem sodelovanju med našim in turškim vojnim letalstvom.

Tuji kmetijski strokovnjaki v naši državi

Beograd, 30. jul. (Tanjug). — Na podlagi letošnjega programa tehnične pomoči OZN je prispelo v našo državo od začetka leta na večmesečno bivanje 9 tujih strokovnjakov za kmetijska vprašanja. K nam so prispeli kot izvedenci specializirane agencije OZN za kmetijstvo in prehrano (FAO). Hkrati je FAO poslala več naših kmetijskih strokovnjakov na Dansko in v druge države, do konca leta pa naj bi jih odšlo v tujino še 35.

Jugoslovanska delegacija je odpotovala na Mednarodni kongres delavcev-esperantistov

V četrtek dopoldne je odpotovala v Francijo jugoslovanska delegacija esperantistov, ki bo sodelovala na kongresu svetovne delavske organizacije esperantistov v Nancyju. Delegacija vodi predsednik zveze esperantistov Peter Zlatnar. Sodelovali bodo na ustanovni skupščini mednarodnega kontaktnega sindikalnega odbora in v delavski univerzi s temo »Razvoj demokracije na osnovi socialističnih ekonomskih odnosov«.

Pisma vrednostar

Pereče in potrebno

Tov. urednik!
Vse kaže, da je železniški promet v juliju in avgustu pri nas najživahnjši. Pohvale vredno in dobro je, da je zdaj mogoče vozne listke za posamezne vlake rezervirati. Menim pa, da to ne zadostuje, kajti listke ljudje rezervirajo samo za vlak, ki odhaja iz Beograda proti Splitu ob 12.20, proti Ljubljani ob 13.20, proti Zagrebu pa ob 0.05. Ljudje namreč ne potujejo samo na Srbije ali v Slovenijo. Saj je tudi v Srbiji in Makedoniji mnogo letovišč. A prav vlaki, vozeči na teh progah, so najbolj nagnečeni. Ljudje stoje v kupelih, da o hodnikih, po katerih sploh ne morejo hoditi, niti ne govorimo. Če bi izdajali samo toliko voznih listkov, kolikor je mest v vlakih, bi se temu ognili. Mar ne bi bilo koristno, da bi lahko potniki rezervirali potne listke za nekatere vlake, ki vozijo proti Zagrebu, Ljubljani, Splitu, Sarajevu in drugim mestom? Morda bi lahko izdali nekaj voznih listkov več, kakor je mest, in sicer za tiste potnike, ki potujejo na krajše proge, saj bi lahko po potrebi v vlakih uro ali dve stali.

organizirana. Na beograjski železniški postaji se dogaja, da prodajajo vozne listke za vlak v določeno smer samo pri dveh okencih, potnikov pa je preveč, da bi prišli na vrsto. Tako nekateri voznih listkov ne morejo kupiti. Nekoč je ostalo brez njih kakih 50 v Požarevac namenjenih potnikov. Na nekaterih manjših postajah odpirajo blagajniška okenca tik pred prihodom vlaka. Pri okencu nastane gneča in mnogi potniki ostanejo brez voznih listkov. Kdo je v takšnem primeru kriv? Če bi bila organizacija boljša, se to ne bi dogajalo.

Čakalnice na kmetijski železniški postajah so zanemarjene. V njih ni ne luči, ne sedežev. Na nekaterih postajah, celo na večjih in prometnejših, ni čakalnic za materje z otroki, kakor n. pr. v Čačku. Tudi to bi lahko brez posebnega truda uredili.

Se nekaj dogaja se n. pr., da z vlakom ne potujejo matere z otroki, njim namenjene klopi pa so prazne. Sprevodnik ne dovoli potnikom sedeti na teh mestih, utem ko so vsi drugi sedeži zasedeni. Mislim, da bi lahko tudi to nekako uredili. Na drugi strani pa nekateri vlaki takšnih kupalet sploh nimajo, tako da morajo matere z otroki sedeti med potniki, ki kade ali pa stoji na hodnikih. Nekateri vlaki pa imajo takšne kupalet v tretjem, nimajo jih pa v drugem razredu. Tudi to bi lahko z malo truda uredili. Dogaja se, da posamezni vlaki nimajo dovolj vagonov za vojak, čeprav jih potuje mnogo, sprevodnik pa jim ne dovoli sedeti med ostalimi potniki. To bi bilo treba upoštevati in v takem primeru priključiti vlak se kak vagon.

Amortizacija 100 obveznic državnega konvertiranega dolga

Dne 29. julija 1954 je bilo šesto zbiranje 3%-nih obveznic konvertiranega državnega dolga za amortizacijo. Izžrebane so bile za amortizacijo obveznice vseh poenov, katerih številke se končajo z eno naslednjih številki: 033, 057, 064, 129, 164, 179, 218, 228, 260, 343, 354, 415, 450, 551, 558, 642, 643, 739, 772, 796, 859, 875, 932, 972, 986.

Izžrebane obveznice se bodo izplačevale od 1. oktobra 1954 na blagajni vseh poslovnih enot Narodne banke FLRJ.

(Z Narodne banke FLRJ)

Slovenski izseljenci iz Holandije so nas obiskali

Ljubljana, 30. julija
Z večernim brzovlakom je prispela v Ljubljano skupina okrog 50 rojakov-izseljencev iz Nizozemske, ki se bodo tri tedne mudili na obisku v svoji stari domovini. Obisk je organiziralo izseljeniško društvo »Eduinost« iz Heerlena na Nizozemskem. Skupino, ki jo sestavljajo večinoma izseljenci-rudarji, vodi predsednik društva »Eduinost« tov. Jože Anderluh. Na jesiški postaji je skupino pričakal v imenu Izseljenjske matice Slovenije njen tajnik tov. Svagelj. Rojakom, ki so prišli na obisk v staro domovino, želimo prijetne dni v naši sredi.

M. Z.

Popravek

V članku »Blagovna izmenjava Slovenskega Primorja z Italijo, ki je bil objavljen v četrtični številki, je na koncu tretjega odstavka izpadla vrstica, ki kvari smisel zaključnega stavka, ki bi se moral glasiti: Velika specializirana podjetja za izvoz so ne bi ukvarjajo s takimi drobnimi kupčiji, ki pa dajejo v celoti precejšen prispevek k našemu skupnemu izvozu.

Slavnostna otvoritev II. jugoslovanske filatelistične razstave

pod pokroviteljstvom tovariša Edvarda Kardelja

V Ljubljani, 29. julija.
V počastitev današnje 150-letnice rojstva pravega očeta pošne znamke, našega gorenjskega rojaka Lovrenca Koširja, so danes ob 11. uri na svečan način odprli v Jakičevem paviljonu v Tivoliju in v spodnjih prostorih Moderne galerije ob Prešernovi cesti filatelistično razstavo, ki jo prireja Zveza filatelistov Jugoslavije pod pokroviteljstvom tovariša Edvarda Kardelja. Organizacijo razstave je izvedla Filatelistična zveza Slovenije

s svojim delovnim odborom. Razstavljenih je okoli 250 vitrin.
Razstavo je odprl ob polni udeležbi povabjenih domačih in tujih osebnosti ter drugih odličnih gostov predsednik FZS tov. Lojze Corneta. Za njim je povzel besedo predsednik ZFJ in predsednik razstavnega odbora II. jugoslovanske filatelistične razstave (izložbe, kar pomeni kratica »JUFIZ II) tov. Ing. Ziva M. Djordjevič iz Beograda. Odsotnega častnega pokrovitelja razstave in častnega člana FZS tov. Edvarda Kardelja je zastopal na svečanosti univ. prof. tov. Boris Zihner. Prisotni so bili tudi tov. dr. Marjan Breclj, Zoran Polič, Fr.

Zirija, sestojeca iz po enega zastopnika vseh šestih republikih filatelističnih zvez bo nepristransko ocenila konkurenčne razstavne objekte in jih nagradila po nagradni listnici. Prva nagrada pomeni zlato plaketo.

Ob priliki današnje otvoritve razstave je izdala zvezna poštna uprava posebno spominsko znamko z nominalno 15 dinarjev, ki pa je vezana na nakup vstopnice za razstavo v znesku 35 dinarjev. Slika predstavlja Ljubljano v 17. stoletju (no sliki v Valjanozorjevi »Slavi vojvodine Kranjske«).

J. V.

DNEVNA KRONIKA

Naša gospodarska delegacija v Južni Ameriki

Predsednik republike Cila Carlos Ibanez je priredil 26. julija kosilo na čast jugoslovanske gospodarske delegacije, ki se že precej dolgo mudí v deželah Južne Amerike. Razen članov delegacije, ki jo vodi član Zveznega izvršnega sveta Jakob Blažević, in jugoslovanskega poslanika v Cilu so se kosila udeležili člani čilske vlade, predstavniki parlamenta in drugi ugledni predstavniki Cila.

Velesajem tekstilne industrije

Leskovac, 30. jul. Včeraj dopoldne so v Leskovcu slovesno odprli poseben velesajem tekstilne industrije FLRJ. Razstavljeni so izdelki 34 podjetij iz vse države. Čeprav ima velesajem pretežno trgovinski značaj, je privabil veliko število meščanov in zastopnikov različnih trgovskih in drugih podjetij. V več paviljonih so razstavljeni volneni, bombažni, svileni in ostali izdelki malone vseh najbolj znanih tekstilnih podjetij v Jugoslaviji.

Neurje na Severnem Jadranu

Reka, 30. jul. (Tanjug). Celotni severni Jadran je zajelo za ta letni čas nenavadno neurje. Burja že od sinoči piha s hitrostjo 70 km na uro. Telefonske zveze z Senjem so prekinejene in domnevajo, da je hitrost vetra tam še večja. Burja je poškodovala več streh ter napravila precejšnjo škodo v sadovnjakih in na telefonskih zvezdah. Morski va-

lovi so na Kvarneru visoki tudi štiri metre, vendar še znatneje ne ovirajo pomorskega prometa.

Vremenslovci sodijo, da se bo burja precej polegla že ponoči ali jutri zjutraj.

Nova motorna ladja — »Mura«

Reka, 30. jul. — V ladjedelnici »5. maja« so dogradili in izročili jadranski plovbi motorno ladjo »Mura« z nosilnostjo 120 ton. To je že enajsta ladja tipa »Drava«, ki jo izroča ta ladjedelnica jadranski plovbi ter prva ladja z doma izdelanim glavnim pogonskim Diesel motorjem. Ta motor je izdelalo podjetje »Torpedo« na Reki. V ladjedelnici »3. maja« bodo zgradili še pet takih ladij za jadransko plovbo.

Donava nenehoma upada

Vukovar, 30. julija
Vse kaže, da ni več nevarnosti, da bi Donava prodrla jezove in poplavlila področja, ki so bila najbolj ogrožena. Donava je namreč zelo upadla. Položaj v Vukovaru se je že zboljšal. Ljudje se skoraj več ne vozijo z brodovi. Tudi v Vukovaru voda čedalje bolj upada. Od večeraj zjutraj do davi je Donava upadla tu za 12, pri Beždanu za 15, pri Apatinu za 22, pri Bogojevu za 16, pri Iloku za 4, pri Novem Sadu pa za 7cm, vtem ko pri Kovinu in Smederevu še nekoliko narašča.

Delegacija našega vojnega letalstva v Turčiji

Beograd, 30. jul. (Tanjug) Delegacija jugoslovanskega vojnega letalstva z generalnim

RESOLUCIJA TRŽAŠKE PROSVETNE ZVEZE

Tržaški Slovenci terjajo enakopravnost

Zanjo so potrebne stvarne mednarodne garancije že spričo dosedanjih izkušenj tudi z italijanskimi vladami pred fašizmom in po njem

Trst, 30. julija (Tanjug). — Tržaška Slovensko-hrvatska prosvetna zveza, ki povezuje večino slovenskih prosvetnih društev v coni A STO, je zahtevala, naj oblasti nemudoma ostvarijo enakopravnost tržaških Slovencev z Italijani na Tržaškem ozemlju. V resoluciji izvršnega odbora zveze, ki je bila davi objavljena, je posebej poudarjena zahteva po razveljavitvi fašističnih protislovenskih zakonov, po samostojnem slovenskem šolstvu, enakopravnosti slovenskih prosvetnih ustanov ter po odškodnini na vseh področjih, na katerih je bila Slovencev pod italijansko oblastjo storjena škoda od leta 1918 do danes.

»Brez stvarnih mednarodnih garancij za naše življenje in napredka na gospodarskem, socialnem in kulturnem področju,« je poudarjeno v resoluciji, »odločno odklanjamo ureditev tržaškega vprašanja, po kateri bi Italija

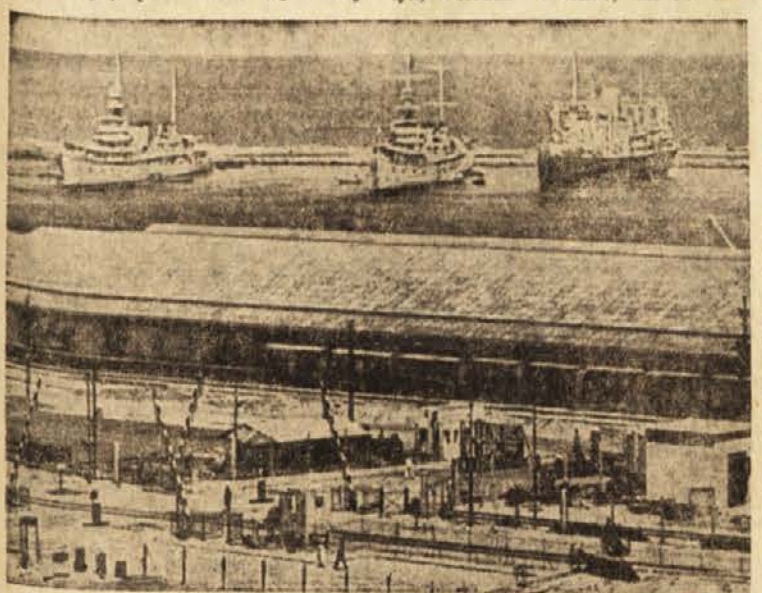
je zgodovinsko dejstvo, da so od leta 1918 vzlic najsvečanejšim poročtvom Italije, da bo spoštovala naše človeške in narodne pravice, izločili naš jezik iz vseh javnih ustanov ter javnega pa tudi zasebnega življenja, da so naše šole ukinili in zaprli, naše kulturne in gospodarske organizacije razpustili in uničili, slovenske nameščenice preganjali, naše domove požigali, naša imena italijanizirali, slovenske napise odstranjevali celo z grobov, dokler niso našega življa v Trstu potis-

NAČRTI O ANGLEŠKEM OPORIŠČU V IZRAELU

London, 30. julija (Tanjug). — V Foreign Officeu sicer uradno izjavljajo, da Velika Britanija ni nameravala napraviti nobenih korakov pri izraelski vladi za ustanovitev britanskega vojaškega oporišča na izraelskem ozemlju, vendar le kaže, da so take

fo kot eno izmed možnih oporišč britanske vojske.

Ne glede na stališče Izraela računa britansko zunanje ministrstvo z velikimi težavami. Po mnenju Foreign Officea Velika Britanija nikakor ne bi utegnila skleniti vojaškega sporazuma z Izraelom, ne da bi tvegala sedanjih dobrih zvez z Irakom in Jordanijo.

Haifa v nadomestilo za Suez?

prevzela v upravo cono A STO, in še zmeraj zahtevamo enakopravnost z italijanskim delom tržaškega prebivalstva. V nasprotnem primeru izvršni odbor Slovensko-hrvatske prosvetne zveze meni, da bi bilo narodno in kulturno življenje Slovencev v Trstu ogroženo.

»Naša zaskrbljenost,« je rečeno nadalje v resoluciji, »izvirna iz naših lastnih izkušenj. Znano

načrte obravnavali v Londonu. Ime britanskega vojnega ministra Anthonyja Heada spravljajo v diplomatskih krogih v tesno zvezo z načrti, po katerih bodo britanske čete, ki se umikajo iz Egipta, prepeljali na Ciper, hkrati pa uredili še neko novo oporišče na Srednjem vzhodu. Neki predstavnik britanskega vojnega ministrstva je v tej zvezi baje omenil izraelsko pristanišče Hai-

Z=A=D=N=J=E=V=E=S=T=

Stefanopulosova izjava

Atene, 30. julija (Tanjug) Grški zunanji minister Stefanopulos je nocoj izjavil, da je sprejel od stalnega grškega predstavnika v atlantskem paktu brzojavko, v kateri ga le-ta obvešča o razgovorih, ki so bili v Svetu atlantskega pakta o balkanski zvezi. Po besedah grškega ministra je v brzojavki med drugim rečeno, da Svet atlantskega pakta meni, da balkanska zveza ni v nasprotju z atlantskim paktom in da bo njegova ustanovitev samo prispevala k stabilnosti na Balkanu in miru nasploh.

Pavičević obiskal Köprülüja

Ankara, 9. julija (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Turčiji Miša Pavičević je danes obiskal turškega zunanjega ministra Köprülüja v zvezi z bližnjo blejsko konferenco. Jugoslovanski veleposlanik se je zadržal s turškim zunanjim ministrom v daljšem razgovoru. Miša Pavičević je nocoj odšel v Carigrad, od koder bo v nedeljo z letalom odpotoval v Beograd.

Vojaški razgovori v Atenah zaključeni

Atene, 30. julija (Tanjug). Danes so bili v Solunu zaključeni razgovori med vojaškima delegacijama Jugoslavije in Grčije. Sporočilo o teh razgovorih bodo objavili kasneje.

Nočne brzojavke

BONN — Ameriški visoki komisar v Nemčiji James Conant je postal včeraj sovjetskemu komisarju v vzhodnem Berlinu besedilo deklaracije, s katero predsednik Eisenhower nudi pomoč žrtvam poplavi v sovjetski coni.

LONDON — V Foreign Officeu so sporočili, da je bil podpisan anglosovjetski sporazum o ustanovitvi arbitražnega sodišča, ki bo obravnavalo spor okoli oaze Buraimi.

WASHINGTON — Južnokorejski predsednik Sing Man Ri je včeraj vnovič pozval na »boj proti komunizmu«. Ameriški senat in predstavniški dom sta sprejela različna besedila zakona o atomski energiji.

EKONOMSKO-SOCIALNI SVET JE VCERAJ SPREJEL

predlog resolucije o ustanovitvi posebnega fonda ZN za gospodarski razvoj

Resolucijo je obrazložil šef jugoslovanske delegacije Jože Brilej

Zeneva, 30. jul. (Tanjug). Ekonomski komite Ekonomsko-socialnega sveta je sprejel danes predlog resolucije o ustanovitvi posebnega fonda Združenih narodov za gospodarski razvoj. Ustanovitev tega fonda so skupaj predlagale delegacije FLRJ, Argentine, Ekvadora, Egipta, Indije, Pakistana in Venezuele. To skupno resolucijo so sestavili med neuradnimi razgovori v zadnjih dneh. V njenem uvodu ugotavljajo prvič, da je ideja posebnega fonda naletela na večjo moralno in materialno podporo v vrsti dežel; drugič, da tempo razvoja v nerazvitih deželah ni zadovoljiv in »da so mu potrebni povečani napor za nageljši razvoj, kar je v interesu tudi samih industrijskih dežel; tretjič, zaradi izboljšanja mednarodnih odnosov. Resolucija zahteva, naj Generalna skupščina ZN zahteva od tistih industrijskih dežel, ki še niso pripravljene dati svojega prispevka, da ponovno obravnavajo svoje stališče glede na spremembe v svetovnem položaju.

Resolucijo je v komiteju obrazložil šef jugoslovanske delegacije Jože Brilej. Le-ta je naj-

prej poudaril, da so predlagatelji resolucije imeli v vidu sklep zadnjega zasedanja Generalne skupščine, ki zahteva, da se je treba pri ustanovitvi fonda predvsem ozirati na spremembe v svetovnem položaju in na spremembe stališč vlad do vprašanja posebnega fonda.

Po govoru Jožeta Brileja je več delegacij iz industrijskih dežel pa tudi slabo razvitih dežel podprlo predlog resolucije, poudarjajoč, da jo sprejmejo predvsem zato, ker je zaželeno najti skupno rešitev. Med razpravo so tudi poudarili vlogo jugoslovanske delegacije, ker je sprožila idejo o posebnem fondu.

Mendès-Franceov ekspose o Tunisu

Pariz, 30. jul. (AFP). Francoska vlada je nocoj odobrila ekspose o Tunisu, ki ga je podal predsednik vlade Mendès-France.

Ko je naštel težave, ki so v Tunisu zadnja leta, je Mendès-France poudaril nov načrt, s katerim namerava izboljšati francosko-tuniške odnose, da bi zavaroval francoske interese pa hkrati odgovoril na težnje tuniskega naroda.

Svet ministrov je danes sklenil, da bo sedanjí generalni rezident v Tunisu Pierre Voizard premeščen na novo dolžnost, na njegovo mesto pa bo prišel general Boyer de la Tour.

Pred novo noto zaradi letalskega incidenta

London, 30. jul. (AFP). V oblaščinih britanskih krogih pričakujejo, da bodo ZDA poslale kitajski vladi novo noto v zvezi z letalskim incidentom nad otokom Hainanom.

Problemi sodelovanja azijskih dežel

Indijskih političnih krogih se vprašujejo, kaj bo pravzaprav ostalo od skupne deklaracije o delhijskem sestanku Cu En Laj Nehru, nanašajoče se skoraj izključno na indokitajsko vprašanje? Ali je ta sestanek tudi večjega pomena in kako daleč so delhijski razgovori zagotovili temelje za ureditev ostalih azijskih vprašanj?

Ce pustimo ob strani »zmagovite« vzklike o »bližnji vodilni zvezi med Kitajsko in Indijo« in pesimistične sklepe, po katerih naj bi bila »Indija na poti popolne kapitulacije pred kitajsko-sovjetskim blokom«, lahko zgostimo komentarje vplivnih časnikov in obveščevalnih političnih opazovalcev na enodušno ugotovitev, da je »sodelovanje azijskih dežel za ohranitev neodvisnosti neodvisnih in odstranitev tuje gospodstva v osnovi azijskih problemov«.

Prav na to vprašanje, na vprašanje sodelovanja med azijskimi deželami delhijski komite ne daje odgovora, razen splošnih deklarativnih formul o »koristnosti indijsko-kitajskega sporazuma o Tibetu« in »priljubljenosti« naj bi načela neumešavanja in mirnega sožitja »zagotovila mir ne le v Aziji, marveč tudi na vsem svetu.« V tem smislu je komunike o delhijskem sestanku morda značilnejši po tistem, kar zamoči, kakor po tistem, kar pove.

Neposredno pred odhodom v New Delhi je Cu En Laj nekemu novinarju v Zenevi izjavil, da se morajo »azijske dežele kdaj pa kdaj posvetovati in s skupnimi obveznostmi najti način in skupne ukrepe za zagotovitev miru.«

Pokazal je s prstom na ZDA kot »glavnega povzročitelja nesloge v Aziji« in v jeziku indijske diplomacije rekel, da »prihaja glavna nevarnost od agresivne politike, s katero skušajo zbrati azijske dežele v nasprotnih taborih«. Sam trenutek Cu En Lajevga sklepa o obisku Delhija tik pred washingtonsko konferenco kaže, da je bilo treba v Indiji, prek nje pa v azijskih deželah ponuditi alternativo ameriškega osnutku pakta Jugovzhodne Azije (SEATO) in angleškemu »Locarnu« v obliki zveze s Kitajsko »z obojestranskimi obveznostmi«. Vsega tega komunike sploh ne omenja. V njem ni niti govora o potrebi, da bi se posvetovale, ne o zvezi, ne o ameriški politiki, ne o SEATO, ne o Locarnu in celo ne o dvostran-

skih paktih o nenapadanju, čeprav jih v odstavku komunikeja, nanašajočem se na kitajsko-indijsko pogodbo o Tibetu, diskretno priporočajo, toda ne več kot ureditev samo za azijske dežele, marveč »za vse dežele na svetu« in brez poročila glede meja. To je moralo biti razočaranje za vse leve in desne zagovornike »velike indo-kitajske zveze«.

Tu se seveda vsi ne strinjajo v mnenju, da bi lahko kitajske načrte imenovali hkrati tudi sovjetske, toda Nehru je ostal na stališču (vzlic pripravljenosti desnega krila Kongresa, da bi »ob nekaterih, natanko opredeljenih pogojih ustanovili veliko azijsko zvezo«), da bi bilo sodelovanje, naperjeno proti Ameriki, enako nezaželeno in nevarno za mir, kakor sodelovanje v ofenzivnem ameriškem bloku, naperjenem proti Kitajski. Zato čaka po mnenju mnogih političnih opazovalcev podobno presenečenje tudi tiste, ki vidijo ureditev azijskih vprašanj v ustanovitvi SAETO ali v odobritvi »Locarna«.

»Locarno« zasluži v tej vrsti alternativnih posebno pozornost. To naj bi bila angleška ali zmernejša verzija sodelovanja azijskih dežel in to pomeni novost predvsem zato, ker predvideva tudi vključitev Kitajske. To sodelovanje naj bi slonelo na medsebojnem spoštovanju in zajamčeni teritorialni nedotakljivosti. V končni analizi bi bil »Locarno« dogovor o statusu quo. Jamčil bi za nespremenjen položaj, s tem pa tudi za stabilnost angleških koristi v Malaji, Singapuru ali Hongkongu. V Delhiju sklepajo iz tega, da je »Locarno« nesprejemljiv tako za ZDA, kakor za mnoge azijske kroge, čeprav ni rečeno, da bi moralo to veljati za vse vlade. Ugovori, ki jih je slišati »o vsaj toliko upravičeni, kolikor gredo na račun SEATO ali kitajske koncepcije o »posvetovanju vplivnejših azijskih dežel«.

Indijska uradna politika je dokaj gibčna. Zahteve Burme po gospodarskem sodelovanju, Pakistana po boju proti infiltraciji z Vzhoda, Ceylona po gospodarskem sodelovanju s Kitajsko in Indonezije po obrambnem sodelovanju zadevajo tudi na čedalje večji odmev. Ladislav Bruner

ZDA UTRJUJEJO SVOJ VPLIV v deželah jugovzhodne Azije

Novo milijarde dolarjev za obrambno sposobnost Indokine, Južne Koreje in Cangkajškove Formoze spričo možnosti povečanja kitajskega pritiska na to področje

Washington, 30. julija. (USIS). Po mnenju ameriškega zunanjega ministra Dullesa, ki ga je izrazil v pismu predsedniku zunanje-političnega senatnega odbora Whilleju, premirje v Indokini ni zmanjšalo potrebe po nadaljnjem kreditiranju dežel Jugovzhodne Azije in Zahodnega Pacifika. Dulles je poudaril, da je premirje vsekakor povečalo potrebo po sredstvih, s katerimi bi vzpostavili obrambno sposobnost in okrepili odpor teh dežel.

Senator Whillej, ki je v senatu citiral to Dullesovo pismo, je zahteval od zunanje-političnega odbora, naj privoli v kredit 712 milijonov dolarjev za Indokino. Dobro obveščeni krogi zatrjujejo, da bosta dobili Južna

Koreja in Cangkajškova Formozda od ZDA znatno večjo gospodarsko in vojaško pomoč kakor doslej, in sicer iz sklada, ki je bil prvotno namenjen Franciji kot pomoč za vojno v Indokini. V tej zvezi »New York Post« opozarja, da je ameriški vojni minister Harold Stassen obvestil vrhove senata o položaju na Daljnem vzhodu. Rekel je, da je prenehanje sovražnosti v Indokini »tegotno premirje in da bo

nedvomno posledica tega okrepitev kitajskega pritiska na Formozo in Južno Korejo«. Mnogi znaki kažejo, je pripomnil, da bo Jugovzhodna Azija v bližnji prihodnosti torišče velike dejavnosti zahodnih držav in vzhodnega bloka. Politični in vojaški opazovalci sodijo, da bo ameriška vlada pripomogla k povečanju južnokorejske in kuomintangske vojske tem bolj, ker so nekateri vladni krogi čedalje bolj prepričani o možnosti kitajskega napada na Formozo.

Avstralske namere

Canberra, 30. jul. (Reuter). — Avstralijska namerava poslati svoje čete v Malajo, kjer bodo imele svoje oporišče. Avstralijska namerava tudi prepeljati polk bojnih letal z Malte v Singapur in vzdrževati na Malajskem del svojih vojnih ladij. Vse to pa bi storila le v primeru, če bodo sprejeli predlog o organizaciji obrambnega pakta za jugovzhodno Azijo

Ču En Lajevi razgovori v Moskvi

Moskva, 30. julija (Tanjug). Kitajski zunanji minister Ču En Laj se je sestel s Hruščevom in Malenkovom ter predsednikom prezidija vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze Vorosilovom. Razgovora s Hruščevom in Malenkovom se je udeležil tudi namestnik kitajskega zunanjega ministra Čan Ven Tjan. Listi poročajo, da je bil razgovor s Hruščevom in Malenkovom dolg. Predsednik vlade Malenkov je priredil kosilo v čast Ču En Laja in vietnamskega ministra Fam Van Donga. V kitajskem veleposlanstvu v Moskvi so sinoči v čast Ču En Laja in v proslavo 27. obletnice kitajske armade priredili sprejem, ki so se ga udeležili visoki državni in partijski funkcionarji Sovjetske zveze ter tuji diplomatski predstavniki.

Letni dopust angleškega parlamenta

London, 30. julija (AFP). Angleški poslanci so se nocoj razšli in odpotovali na dopust, ki bo trajal do 19. oktobra.

Angleški ministrski predsednik Churchill je odpotoval na weekend na svoje posestvo v Chartwell, zunanji minister Eden pa bo nocoj odpotoval za nekaj dni v Wiltshire.

Sefa opozicije bosta odšla iz Anglije 9. avgusta: Clement Attlee in Aneurin Bevan bosta odpotovala v Moskvo, nato pa v Peking in se bosta v septembru vrnila na kongres laburistične stranke.

Sporazum o oazi Buraim bo kmalu dosežen

London, 30. jul. (Reuter). — Kairski radio je danes poročal, da je zunanji minister Saudove Arabije Emir Faisal izjavil, da bo v kratkem dosežen sporazum med vladama Velike Britanije in Saudove Arabije o oazi Buraimi. Faisal je pripomnil, da je vlada Saudove Arabije zadovoljna z arbitražnim sporazumom med obema deželama.

DANES PO SVETU

KOREJSKI POTNIKI

Ureditvi vprašanja indokitajske vojne prehaja korejsko vprašanje čedalje bolj v ospredje nemirnih daljnovzhodnih dogodkov. Po neuspešni uprizoritvi te drame v Zenevi je nastal vtis, da se prireditelji čedalje bolj naglo in intenzivno pripravljajo na generalno preizkušnjo korejske predstave v novi priredbi. Ko se bo v septembru ponovno sestala Generalna skupščina OZN na svojem rednem zasedanju, bo korejsko vprašanje v središču pozornosti.

Obletnico podpisa premirja v Koreji (27. julij) so te dni izrabili za nekater nove poteze in za propagiranje novih tez, katerih uresničitev bi ne le zaostriła mednarodni položaj, marveč bi tudi povzročila novo vojno. Vsekakor je za mir na svetu najnevarnejša teza, ki jo je predsednik Južne Koreje Sing Man Ri te dni uveljavil v Ameriki in ki se glasi: »na splošno so doživeli neuspeh eno leto trajajoči poizkusi, da bi premirje izkoristili za dosego miru za ureditev korejskega vprašanja oziroma združitve Koreje.« »Vsekakor«, poudarja ta teza, »izdajmo deklaracijo, da zavrnemo kakršnokoli nova pogajanja.«

Točno je, da ni treba pripisovati velikega pomena raznim vojnohujskimi izjavam južnokorejskega predsednika. Toda, tisto kar nas silí k razmišljanju, je dejstvo, da Sing Man Ri propagira vojno izza predsedniškega stola na slovesnih sejah Kongresa ZDA. »Korejska vojna«, pravi, »je samo del vojne, ki jo hočemo dobiti. Namreč vojne v Azijo, vojne za svet, vojne za svobodo na svetu.« »Da pa bi pri tem uspeli, nadaljuje Sing Man Ri na skupni seji senata in Predstavnškega doma, »moramo dobiti tudi Kitajsko v svoj tabor.«

Vsekakor gre v tej vojnohujskaški retoriki za določeno reagiranje na poraz zamisli o preventivnih vojnah, oziroma za »vračanje ravnovesja sil na svetu« po poti vojne. Nes pametno pa bi bilo ostati ravožušen do Sing Man Rijevega načrta in naklepe, če bi sedanjí dobli še podporo mornarice in letalstva. V tem primeru bi utegnli s svojimi 600.000 vojniki ne le resno ogroziti mir na svetu, marveč tudi kompromitirati ugled OZN, pod katere zastavo je na Koreji še vedno 200.000 mož.

Podatki o potovanju predsednika Severne Koreje Kim Ir Sena v Moskvo so sila skopli. Do te poteze je prišlo bržčas zavoljo tega, ker so hoteli Sing Man Rija odvrti od potovanja v Washington. Lutkovni značaj severnokorejskega režima je s tem še potrjen. Pri tem pa ni važno, ali

gre za lutko Moskve ali Pekinga, saj ni izključeno, da se bo Kim Ir Sen srečal v Moskvi s Ču En Lajem. Stališče prvih in drugih do Koreje je istovetno. So proti temu, da bi OZN prevzela kakršnokoli odgovornost v urejevanju korejskega vprašanja. To vprašanje bi radi uredili z razgovori v okviru pakta kolektivne varnosti v Aziji, v katerem bi Kitajska seveda imela vodilno vlogo.

Takšno stališče Moskve in Pekinga v Zenevi je utrpelo prepričljiv poraz spričo trdnosti in odločnosti ostalih pogodbenih strank v obrambi načel in odgovornosti OZN. Ali ni to jasen dokaz, kako nevarno in škodljivo je odmetavati orožje, ki se je v Koreji izkazalo kot edino učinkovito. Zaupanje temu orožju svobodnih azijskih dežel in narodov bi prav tako moralo biti prvenstven čimtelj pri obravnavanju korejskega vprašanja.

Zahteva ameriške vlade glede Nicarague in Costarice

Washington, 30. julija (AP). Ameriška vlada je danes zahtevala od vlad Nicarague in Costarice, na katere mejah je prišlo nedavno do incidentov, naj vzdržujejo mir v Srednji Ameriki. Sporočilo vlade je prebral predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva Lincoln White. Poročilo pravi, da je ameriška vlada »prepričana, da bosta dve deželi poravnali spore na miren način in da bodo ostali med njima dobri odnosi«.

Sporočilo je bilo prebrano medtem, ko so dolge kolone vojakov in oklopnih vozil odhajale iz Manague (Nicaragua) proti meji Costarice. Predstavnik je izjavil, da je vlada Nicarague sporočila, da to gibanje čet sodi v redne vaje armade.

Uvodna konferenca o Indokini

New Delhi, 30. jul. (Tanjug). Uvodne konference o Indokini, ki se bo začela 1. avgusta v New Delhiju, se bodo bržkone udeležile vse delegacije povabljenih držav. Mnogo delegatorov je že na poti ter bodo prispeli danes in jutri. Poročali smo že, da bo več kot dvajset delegatorov zastopalo osem držav. Domnevajo, da bo vodil indijsko delegacijo generalni tajnik zunanje ministrstva Pillai.

OB OBČINSKEM PRAZNIKU IN 85-LETNICI ŽELEZARNE NA JESENICAH

Od kovinarja-proletarca do kovinarja-upravljalca

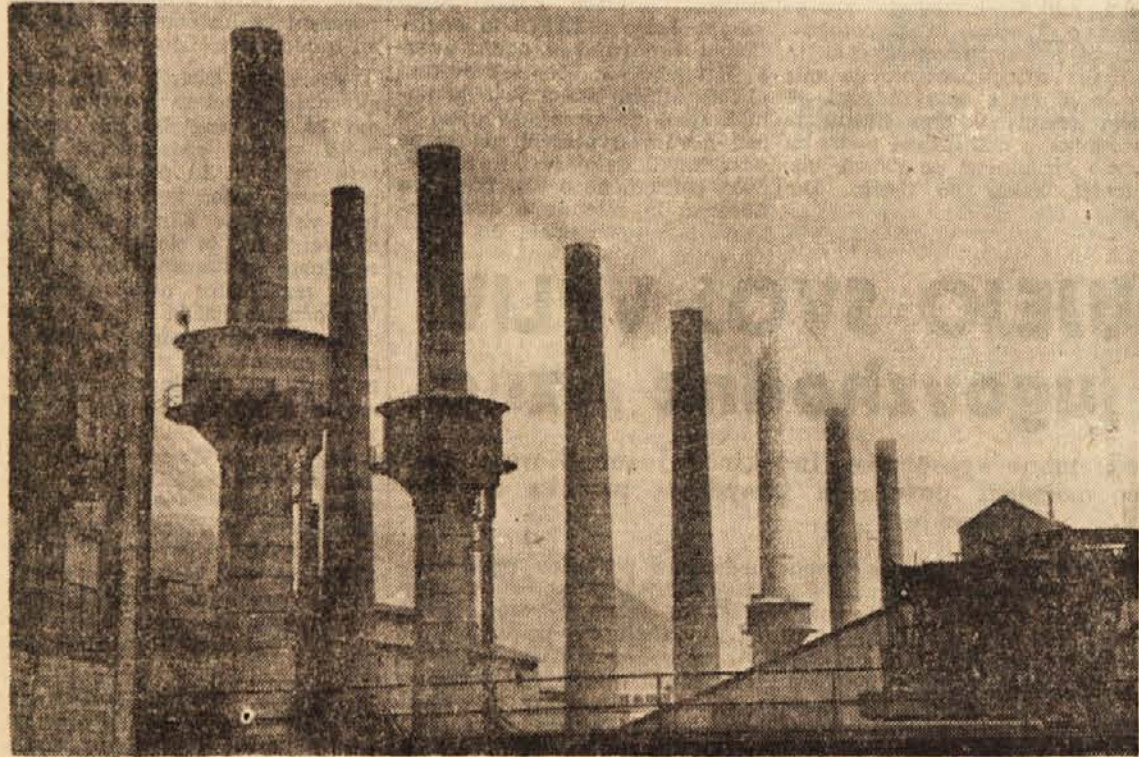
Davno preteklost tega železarskega zgodovina Jesenic in okolice. V dolini pod Mežakljo in drugih krajih na obronkih Karavank so nekdanje talile in kovale železo starodavne zadruge Celinarjev, Nočev, Stefanin in dr. Te so kasneje prišle pod oblast freisinških in briksenških škofov, celjsko-ortenburgskih grofov ter tujcev iz Italije, ki so postali plavžarski »grofje«. Toda tudi te je sponesel mladi kapitalizem v prejšnjem stoletju. Stari plavžarski in fužinarski lastniki, vajeni zastarelega načina proizvodnje, niso mogli več tekmovali s pora-

napad. Aprila 1920 je prvič udarila ob stavki sindikata železničarjev in rudarjev, ko je prišlo do krvoprelitja na Zaloški cesti v Ljubljani. Ko je bila razglašena stavka jugoslovanskih železničarjev, so jeseniški železničarji omahovali. Da bi jih opogumili, so se zbrali pred jeseniško postajo kovinarji. Oblast jih je hotela razgnati z vojsko, a tudi med vojaki je vrelo. Narednik Perič je bil pripravljen pomagati delavcem z municijo in orožjem. Oblast se je zbal jeseniškega delavstva in poslala iz Ljubljane vlak vojaštva, ki pa ni prispel na Jesenice, ker so oblastniki

ljivce in stavkokaze ter niso pustile niti pred žandarji, ki so jih surovo napadali. Surovost žandarjev je ogorčila vso jeseniško javnost. Trgovine so se začele zapirati. Skoraj vsi Jeseničani so pokazali solidarnost s stavkujočimi, zato so morali podjetniki končno popustiti. Ta stavka je osamila klerikalne, liberalne in socialnodemokratske voditelje ter združila delavstvo okrog Komunistične partije.

PRED 13 LETI

Po kapitulaciji Jugoslavije se je pričela slavna pot najzavednejšega dela jeseniškega proleta-

Drug za drugim se dvigajo v nebo dimniki-velikani

jajočo se moderno avstrijsko industrijo. Zato so svoje imetje leta 1868 prodali skupini ljubljanskih kapitalistov, večinoma Nemcev, ki so prav dobro razumeli novo dobo. Leta 1869 so ti iz zastarelih gorenjskih plavžev in fužinarskih obratov ustanovili Kranjsko industrijsko družbo. Nekateri obratniki so sicer hitro propadli, delavstvo pa se je po letu 1869 pričelo seliti na Jesenice. Zato lahko upravičeno smatramo leto 1869 kot rojstno letnico jeseniškega industrijskega proletariata.

Ko so prizgali v tovarni Martinove peči in začeli odpirati nove obrate, so našli v njih zaposlitev delavci, ki so delali prej v nemških in avstrijskih tovarnah. In ravno ti delavci so na Jesenicah pričeli širiti socialistične ideje. Leta 1897 je delavstvo na prvem delavskem shodu že organiziralo socialnodemokratsko stranko.

Lastniki tovarne so s pomočjo duhovščine in kasneje s pomočjo klerikalne in liberalne stranke hoteli delavstvo razcepiti. To njihovo prizadevanje sprva ni bilo zaman. Avstrijska socialnodemokratska stranka je namreč posvečala nacionalnemu vprašanju premalo pažnje, jeseniški delavec pa je bil narodno zaveden. Toda zaradi naraščanja družbenih nasprotij med lastniki tovarne in delavstvom so delavci kljub temu čutili potrebo po organiziranem razrednem boju. Zato so kljub nesocialističnemu stališču socialnodemokratske stranke glede nacionalnega vprašanja našla socialistična načela med jeseniškimi kovinarji plodna tla. Leta 1904 je bila prva splošna stavka jeseniških in javorniških delavcev.

Oktobarska revolucija leta 1917 je močno odjeknila med jeseniškimi kovinarji. Ta čas je bil poln dogodkov v jeseniški železarni. Nekateri delavci, člani socialnodemokratske stranke, so kljub nasprotovanju strankinega vodstva nagovarjali povratnike s fronte, naj se ne vračajo nazaj. Polet 1918, ko je bila lakota najhujša, so jeseniški delavci zapustili stroje in odšli iz tovarne na ulice. Pokazali so, da so sila, ki je ni mogoče uničiti.

Prva svetovna vojna je minila, toda v novi državi se za delavce ni nič spremenilo. Družbena nasprotja so postala še bolj pereča. Od 1400 članov, ki jih je leta 1919 štela socialnodemokratska stranka na Jesenicah, je zaradi razočaranja nad nerevolucionarnim vodstvom zapustilo to stranko in se vključilo v novo komunistično več kakor 900 članov. Razkol je zaostril idejno borbo.

JESENIŠKI KOVINARJI V REVOLUCIONARNEM VRENJU PO PRVI SVETOVNI VOJNI

Ko se je buržoazija leta 1920 konsolidirala, je prešla v proti-

čutili, da bi to lahko pomenilo začetek revolucije, saj je vladala v vsej državi skrajna napetost.

PRED 30 LETI SO RAZVILI PRVI RDEČI PRAPOR

Po Obznani je začela prehajati Komunistična partija v ilegalno, čimer se je na Jesenicah zmanjšalo število njenega članstva. Kljub temu pa so jeseniški komunisti ostali vodilna gibalna sila jeseniškega delavstva. Dne 25. novembra 1921 so žandarji aretirali partijskega sekretarja Cirila Koširja, ki pa se je na razpravi tako odločno zagovarjal, da mu niso mogli do živga. Leta 1924 so ga izgnali iz države, Stefana Weisa, ki je bil tudi eden izmed vodilnih jeseniških komunistov, pa so izgnali takoj po Obznani. Dne 15. julija 1923 so slovenski kovinarji, rudarji in Svobodaši priredili izlet na Bled, prejšnji večer pa so imeli na Jesenicah kulturno prosvetno prireditev. To leto so na Jesenicah aretirali več skojevcev, ki so na sodni razpravi pokazali visoko revolucionarno zavest in odločnost. Ilegalno delo jeseniških komunistov je postalo nekolkilo lažje, ko so tega leta ustanovili na Jesenicah Neodvisno delavsko partijo Jugoslavije. To leto so jeseniški delavci pokazali tudi solidarnost s stavkujočimi v Celju. Novembra so proslavili Oktobrsko revolucijo. Dne 27. aprila 1927 je jeseniška podružnica Neodvisne delavske partije Jugoslavije razvila svoj prapor. Ob tej priliki je prišlo na Jesenice na tisoče ljudi, med njimi tudi kmetje. Vsi ti zunanji znaki naraščajoče revolucionarnosti jeseniškega delavstva so povzročili, da je oblast prepovedala praznovanje 1. maja. Mesec dni kasneje so delavstvo vzemirili trboveljski dogodki. Na dan, ko je Orjuna divjala v Trbovljah, je bil na Jesenicah delavski shod. Orjunaši so se zvečer pripeljali na Jesenice in nameravali požgati Delavski dom. Verjetno pa so zvedeli za oboroženo obrambo komunistov in so se prestrašili.

»Dokler se bo kadilo iz jeseniških dimnikov — ne dam niti pare,« — tako je odgovoril leta 1904 delavski delegaciji jeseniških kovinarjev takratni direktor Luckmann, ko so zahtevali povišanje plač.

Te besede so povzročile prvo stavko jeseniških in javorniških kovinarjev — tako pripovedujejo povorci delavskega pokreta na Jesenicah.

Ambrožič Cene, nekdanji pečovodja pevskega društva »Svobode« in st. pristoj »Nezavisnih« (levo demokratično krilo), danes že upokojen, se s ponosom spominja na težke dni borbe za delavske pravice. Pa poglejmo, kaj pravi: »Najbolj se še spominjam leta 1904, ko so na Javorniku in Jesenicah izbruhnile prve stavke. Zahtevali smo zvišanje plač. Takratni direktor Luckmann pa nam je rekel: »Nosite koklje in jejte žgance, pa boste shajali.« Povedal nam je tudi, da ne dobimo niti pare več, dokler se bo le še kadilo iz jeseniških dimnikov. Takrat smo delavci uvideli, da se bomo morali postaviti na lastne noge. Ker smo pričeli s stavko, in sicer brez prave organizacije. Ker smo bili solidarni, smo dosegli malenkostno zvišanje plač. Po tej stavki smo uvideli, da brez poli-

riata, ki je že v prejšnjih letih začel smatrati Partijo kot vodilno silo v boju delavskega razreda in delavskega ljudstva. Bivši španski borec Jože Gregorčič je že 13. aprila 1941 osnoval vojni komite, prve skupine komunistov pa so konec junija začele odhajati v gozdove. Njim so se pridružili najzavednejši delavci iz vrst bivših nacionalistov in krščanskih socialistov. Kasneje so odhajali v partizane novi in novi borci, ki so se borili v Gorenjskem odredu, pozneje v Jeseniško-Bohinjskem, Kokrškem, Skofje-loškem in Koroškem odredu, v brigadah IX. in VII. korpusa, v prekomorskih brigadah in celo na sremski fronti.

Prišla je svoboda, jeseniški delavec pa se je zagnal v delo ter talil železo za obnovo in graditev domovine. V boju je prehodil težko pot in zmagal. Leta 1950 je naša socialistična družba izročila jeseniškim kovinarjem v upravljanje eno največjih podjetij železarske industrije v državi. Jeseniški kovinar si zdaj sam uravnava svojo usodo.

(Po brošuri, ki jo je uredil in izdal Pripravljalni odbor za proslavo občinskega praznika in 85-letnice železarne na Jesenicah.)

JESENICE V NARODNOOSVOBODILNI BORBİ

Trde, jeklene so naše pesti

Dne 17. julija 1941 je bil izdan poziv za oboroženo vstajo. Prvo geslo jeseniških partizanov je bilo: »Tolcite sovražnika povsod!«

Dne 11. aprila 1941 so Mussolinijeve kolone zasedle Jesenice na zelo »hraber« način. Ko so pri Račeh prekoračile državno mejo in dospete do Kranjske gore, si niso upale naprej proti Jesenicam. Takratni jeseniški župan Markež jim je moral iti naproti in jih tako rekoč za roko pripeljati na Jesenice. Čez dva dni pa so Italijane že zamenjali Nemci, ki so takoj začeli uveljavljati nacistične metode in zakone s pomočjo kulturnobundovcev in domačih izdajalcev. Njihova naloga v prvih dneh okupacije je bila iskanje skritega orožja in sestavljanje spiskov sumljivih ljudi.

V tem času je jeseniška partijska organizacija budno spremljala mednarodni položaj in že predvidevala borbo proti nacističnim tolпам. Člani organizacije v tovarni so bili španski borec Jože Gregorčič, Slavko Federle, Stane Bokal, Viktor Kežar, Janez Mlakar, Albin Pibernik, Karel Preželj, brata Polde in Viktor Stražišar, Matija Verdnik, Albin Zemva in še mnogi drugi, do čim so bili na terenu Ivan Sedej, Ivan Krivec, Marija Zumer, Janez Bertonec in drugi.

Kako hitro so se jeseniški komunisti zavedli položaja, se vidi iz dejstva, da je bil že dne 12. aprila 1941 ustanovljen »Nacionalni komite za osvoboditev«, ki je imel svojo prvo sejo v gozdu nad križiščem cest Lesce—Bled. To prvo sejo je vodil narodni heroj Jože Gregorčič kot predsednik KPJ. Navzoča pa sta bila še Jože Savli kot predstavnik krščanskih socialistov in Lojze Božič kot predstavnik Sokolov in športnega društva »Bratstvo«. Na tem prvem sestanku so sklenili pričeti z zbiranjem orožja in organizirati splošno ljudsko vstajo pod vodstvom KPJ.

Čez 15 dni je bil drugi sestanek tega komiteja, ki je izdal prepoved vpisa v nemško organizacijo »Kärntner Volksbund«, sklenil organizirati tajno tiskarno in ilegalni tisk in razdeliti nabrano orožje po skupinah. Tudi na tem sestanku so bile zastopane vse stranke, razen najbolj zagrizene klerikalne in protiljudske JRZ. Na kasnejšem tretjem zborovanju komiteja so obravnavali sovražno stališče klerikalne stranke in ugotovili, da postaja leta iz dneva v dan nevarnejša osvobodilnemu gibanju in pripravam na vstajo, saj sta njena zastopnika Arnež in Markež odločno odklonila vsako sodelovanje. Tako sta nedvomno pokazala, da imajo vsi svobodoljubni ljudje poleg okupatorja novega sovražnika na domačih tleh, kar se je pozneje tudi javno pokazalo z zločinstvi »bele garde« in »črne roke«.

Po 27. aprilu, ko je bila v Ljubljani ustanovljena Osvobodilna fronta, je bilo tudi na Jesenicah organiziranih 8 pododborov Fronte in 4 na Javorniku, prav tako pa tudi v vseh obratih železarne. Okupator je takoj nato začel s prvimi aretacijami zavednih domačinov. Po 22. juniju 1941 je večina jeseniških komunistov, zavedajoč se, da bo sledil nov val

aretacij, zapustila dolino ali pa se umaknila v poligono. Tako so se zbrale konec junija 1941 prve partizanske skupine na Mežaklji in pod Stolom.

Matija Verdnik

Nemci so v resnici začeli z množičnimi aretacijami. Samo od 5. do 8. julija 1941 so aretirali v jeseniški okolici 695 oseb. V tem času je okupator preimenoval tudi vse kraje in jim dal nemška imena. Slovenska govornica je bila prepovedana, uradni jezik je postal nemški, uradni pozdrav pa »Heil Hitler«. Nacistične zastave s kljukastim križem so morale viseti z vseh hiš.

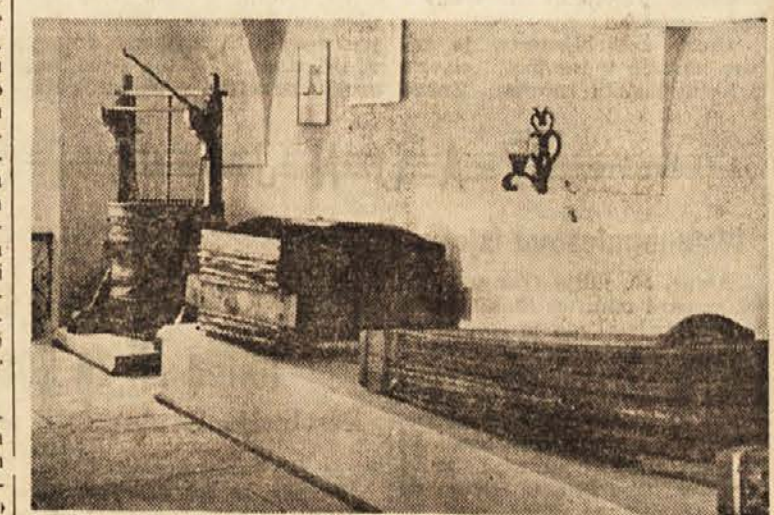
Z organiziranjem širšega partizanskega vojnega komiteja na Vodicah pod Malim Gregorjcem (17. julija 1941), na katerem je bil zastopan tudi vojni komitej iz Kranja (v jeseniškem okrožju je bil vojni komitej organiziran že maja 1941), si je Gorenjska postavila temelj svoji samostojnosti in se odločila, da se bo uprla okupatorju z vso silo. Izdan je bil poziv za splošno oboroženo vstajo in prvo geslo jeseniških

partizanov je bilo: »Tolcite sovražnika povsod!«

Cankarjeva četa, ki je bila dokončno formirana 30. julija 1941 je tega dne štela 39 borcev, med katerimi so bile tudi 4 žene. Od teh prvoborcev jih je vojno preživelo le 13, vsi ostali pa so padli za svoje ideale.

Del Cankarjeve čete — 20 mož — se je utaboril na Mežaklji nad Poljanami, kjer so borci živeli v zelo težkih okoliščinah zaradi pomanjkanja orožja in hrane. Ko so Nemci partizane zavohali, so 1. avgusta 1941 v zgodnjih jutranjih urah napravili proti njim svoj prvi bojni pohod. Maloštevilni borci, ki v tem času niso bili v akciji, so opazili Nemce šele, ko so le-ti prišli v neposredno bližino taborišča. Začeli so se umikati proti previsni skali, medtem pa so že padli prvi strelci. V tem kritičnem položaju pa je prišel Nemcem za hrbet ostali del čete, ki je bil na akciji v Mostah pri Žirovnici. Nemci so se tako neudarno znašli sredi močnega partizanskega ognja. Začeli so se umikati nazaj proti Poljanam in po trirni težki borbi sta se oba dela Cankarjeve čete spet združila na vrhu Mežaklje, kjer je prevzel komando čete Jože Gregorčič, ki se je tudi medtem vrnil s terena. V tej prvi borbi na Mežaklji sta padli tudi prvi žrtvi osvobodilnega boja na Gorenjskem Ferdo Koren in Viktor Arzenšek.

Cankarjeva četa je potem, ko je 1. avgusta zjutraj začela junaško in brezkompromisno borbo proti okupatorju na Mežaklji nad Jesenicami, še istega večera odšla na Pokljuko in na Bohinjsko Belo, nato pa na Lipniško planino. V naslednjih dneh, tednih in mesecih je četa nadaljevala trnovo in krvavo pot partizanske borbe proti Ratovcu, se borila in tolkla okupatorja na Jelovici, Mežaklji, v Dražgošah, v Selški dolini, pod Stolom in Rožco, v Karavankah in na Mohorju. Pot oborožene borbe in klic po svobodi sta jo vodila daleč po gorah izven jeseniških hribov.

»Od štirih do ene, od štirih do ene voda kolesa, mehove nam žene...« Na sliki vidimo stare mehove, ki so nekoč talili železo, zdaj pa počivajo v muzeju kot spomin na začetek razvoja železarstva v Sloveniji

Pred bajoneti

tične organizacije ne bo šlo dalje, zato smo še isto leto ustanovili »Strokovno organizacijo jeseniških in javorniških delavcev«, kjer smo povežali vse delavstvo. Bila je brezstrankarska. Toda šele na običnem zboru 1905. leta smo spoznali, da smo zaplavalji v klerikalne vode, zato smo si socialisti ustanovili svojo strokovno organizacijo na politični podlagi.

»Okrog leta 1922,« pravi nadalje Ambrožič, »je prišlo do razkola organizacije in levičarje in desničarje. Mi levičarji smo si ustanovili »Nezavisno strokovno in politično organizacijo«. Nas so vsi kratko imenovali komuniste, zato so nas tudi kmalu začeli preganjati. Vzeli so nam organizacijske lokale, zato smo se shajali v privatnih hišah ali pa kar pod milim nebom.

Leta 1924 smo socialisti na občinskih volitvah dosegli lep uspeh. Vsi smo šli skupno na voliče in zmagali. Za župana je bil izvoljen naš človek — Znidar. To dejstvo pa je bilo trn v peti klerikalnemu režimu, zato so kar diktatorsko postavili za župana Cerneta — svojega somišljenika. Pustili so nam le nekaj odbornikov, ki so jih pa vedno bojkotirali. Z nastankom »Saveza metalnih radnika Jugoslavije« je naša »Neza-

visna socialistična organizacija« prenehala delovati, nekako leta 1930. Dve leti kasneje smo Jesenicami zopet stvali. Zahtevali smo boljše delovne pogoje in boljše plače.

VIDA TOMSICEVA MED STAVKAJOCIMI KOVINARJI 1935. LETA

O tej stavki sta mi pripovedovala Koren in njegova žena. On meni, da še ni bilo nikdar tako »vroče« na Jesenicah kakor takrat. Marsikateri je občutil težo puškinih kopit. Cele čete orožnikov so napadle stavkujoče, pa niso ničesar dosegli. Šest dni so ostali delavci v tovarni in niso odstopili od svojih zahtev, dokler niso zmagali. Seveda so jim pomagale tudi žene. Nosile so hrano stavkujočim in varovale vhod v železarno pred orožniki. Korenova mama se še dobro spominja, kako sta stali s Tomsicevo z ramo ob rami v skupini žen, ki so sodelovale pri stavki. Ker sta ugovarjali orožnikom, češ da se žene ne bodo umaknile, dokler stavkuje njihovi možje, sta se obe znašli pred naperjenimi samokresi in pred ostrimi bajoneti. Toda tudi tudi jima ni vzel poguma in sta v imenu vseh žena vztrajali pri svoji odločitvi, da ostanejo žene s svojimi možmi, dokler se le-ti ne

vrnejo domov. In tako so kovinarji tretječ zmagali ter dokazali kapitalistom svojo odločno voljo v borbi za svoje pravice.

TUDI ZENSKÉ SO BILE ORGANIZIRANE

Jeseniški socialisti pa niso delovali samo politično, ampak so se trudili tudi pri dviganju kulturne ravni svojih članov. Njihov pevski zbor, godba, dramska skupina in telovadno društvo so želi lepe uspehe. Krepmo so tekmovali s tekmeči drugih političnih struj.

Tudi žene in dekleta so imele svojo organizacijo od leta 1924 dalje. Korenova pravi, da je zlasti v začetku našlele njihova organizacija na precejšnje težave zaradi klerikalne usmerjenosti pretežne večine žena. »Po stavki leta 1935 je bila naša organizacija prepovedana, zato smo pričele ilegalno delovati. Prirejale smo skupno z našimi možmi shode v okolici Jesenic: v Završnici, v Bovtah, na Poljanah in drugod. Enkrat nas je obiskal celo Boris Kraigher. Ob takih prilikah smo skoraj vedno imeli konflikte z orožničarji. Se huje pa je bilo ob praznovanju 1. maja. Našim možem so orožniki trgali rdeče kravate z vratov, nam ženam pa rdeče rute z glav.

Tako so obujali spomine na svoje borbene dni jeseniški veterani ter se v to pripovedovanje tako oživel, da so jim očji kar žarele in je utrujenost izginila z njihovih obrazov.

Vanka

Zanimalo vas bo

PROGRAM OD 1. DO 7. AVGUSTA ZA TEDEN

VALOVNE DOLZINE: Ljubljana 327,1 m 202,1 m, UKV 90,1 MHz

Jugoslovanska STO Valovna dolžina 254,5 m

Stalne oddaje

Stalne oddaje ob delavnikih: Od 5.30 do 6.00 slovenska oddaja

Stalne oddaje ob delavnikih: Od 6.45 do 8.00 II. slovenska oddaja

Stalne oddaje ob delavnikih: Od 12.00 do 12.30 italijanska oddaja

Stalne oddaje ob delavnikih: Od 12.30 do 13.30 slovenska oddaja

Stalne oddaje ob delavnikih: Od 17.00 do 18.15 slovenska oddaja

Stalne oddaje ob delavnikih: Od 19.30 do 23.30 italijanska oddaja

NEDELJA

STALNE

SREDA

ČETREK

PETEK

SOBOTA

IZVLEČEK iz programa

Smotnostne oddaje Radia Maribor

Preteklo nedeljo je bila v veliki meri zanimiva za ljubitelje glasbe...

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

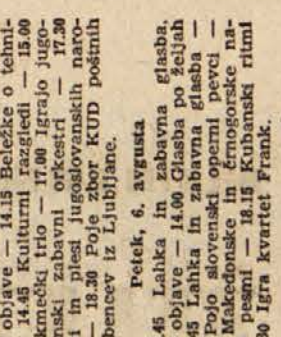
Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

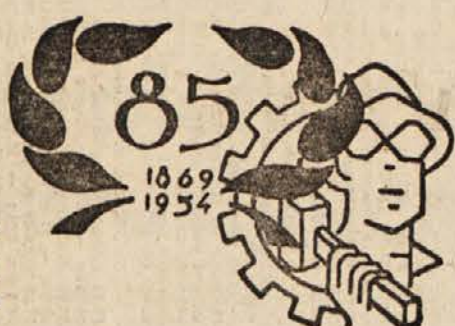
Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

Ernest Adamič po naslovom: »Lovrenc Kosir — idejni izumitelj poštnih znamke...«

DELOVNI KOLEKTIV

ŽELEZARNE JESENICE

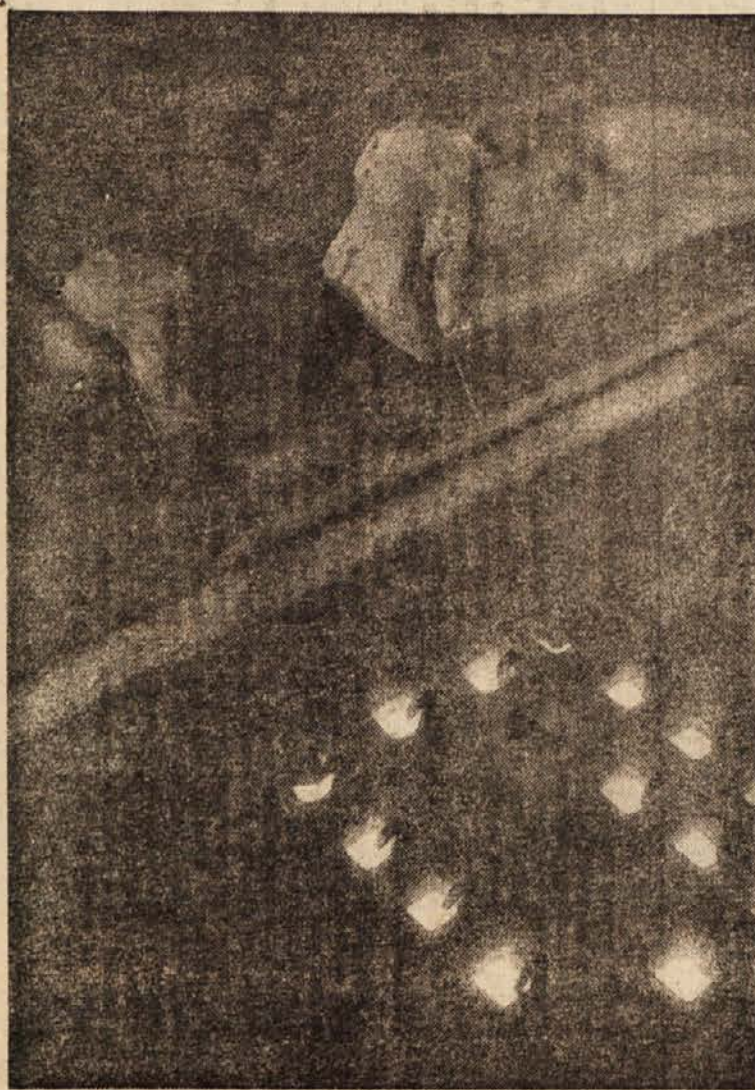

se od srca raduje prvega občinskega praznika mesta Jesenic in iskreno čestita vsem ostalim delovnim kolektivom in ustanovam k temu pomembnemu zgodovinskemu dnevu

★

V dneh našega prvega občinskega praznika od 30. julija do 1. avgusta, ki je združen s proslavo 85-letnice naše Železarne, 25-letnice proglativne mesta Jesenic in 75-letnice železarske godbe, manifestirajmo ponovno našo politično enotnost in dokažimo, da spoštujemo revolucionarne tradicije padlih tovarišev in vseh onih, ki so krvaveli za našo svobodo

**KOLEKTIV
ŽELEZARNE
JESENICE**

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE JESENICE

čestita k prvemu občinskemu prazniku — 1. avgusta — vsem svojim volivcem, vsem delovnim kolektivom, ustanovam in množičnim organizacijam, posebno pa še vsem bivšim borcev in aktivistom osvobodilnega gibanja proti fašističnemu osvajalcu, in klic:

Naj živi železarske in revolucionarne Jesenice v komunalni skopnosti vsega prebivalstva in v sožitju s ostalimi mesti in kraji naše svobodne in neodvisne republike!

K prvemu občinskemu prazniku čestitajo podjetja in ustanove na Jesenicah

Naj živi
Prvi avgust
praznik
revolucionarnih
Jesenice

 Splošno gradbeno podjetje Gradis Prešernova cesta 2	Splošno gradbeno podjetje Primorje JADRANSKA OBSTA 	SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE Gorica Gosposvetska cesta 		
 Ribnik eksport rakov, rib in drugih vodnih živali Gosposvetska c.	 Splošno gradbeno podjetje Projekt Javornik	Trgovsko podjetje Plavž	Trgovsko podjetje Grosist	HOTEL KOROTAN Obrtno podjetje Autoservis
Ribnik eksport rakov, rib in drugih vodnih živali Gosposvetska c.	Mestna lekarna Gosposvetska cesta	Trgovsko podjetje KOVINAR	Hotel in restavracija Pošta	Obrtno podjetje ČEVLIARNA OBRITNO PODJETJE KCOJ
Gradbeno podjetje Sava Prešernova cesta	Mestna lekarna Gosposvetska cesta	Trgovsko podjetje Zarja	Restavracija Triglav	OBRITNO PODJETJE MODA Postaja JDŽ Jesenice
Mesarsko podjetje ROG s poslovalnicami Prešernova cesta	OBRITNO MIZARSTVO Koroška Bela	Trgovsko podjetje Delikatesa	 Vino-Gorenjka skladišče Prešernova cesta	Sekcija JDŽ JESENICE KURILNICA JDŽ JESENICE
Mesarsko podjetje MESNINA s poslovalnicami Plavž	PARNE PEKARNE IN SLAŠČIČARNE s poslovalnicami Gosposvetska c.	Trgovsko podjetje ŽELEZNINA	Gostinsko podjetje Koroška Bela Gostinsko podjetje Dom pod Goro	 INTERTRANS Mednarodni transporti
Lesno galanterijski obrat Plavž	IZOLIRKA obrat izolacijske volne Prešernova cesta	Trgovsko podjetje KAŠTA	Gostinsko podjetje Blejska Dobrava KINO Jesenice Koroška Bela Plavž	Jugošped mednarodna špedicija in skladišča

O PROSVETNIH PROBLEMIH KOROŠKIH SLOVENCEV

ONKRAJ KARAVANK

Razgovor našega sodelavca z dr. Francijem Zwitterom

Naš sodelavec je oiskal predsednika Slovenske prosvetne zveze za Koroško dr. Francija Zwittera in mu postavil nekaj vprašanj o preteklih problemih prosvetnega in kulturnega življenja med našimi koroškimi brati. Dr. Franci Zwitter se je ljubezno odzval.

Redki glasovi predrejo Karavanke, kar zadeva kulturno in prosvetno življenje koroških Slovencev. Kot

Dr. Franci Zwitter

predsednika največje slovenske kulturne organizacije na Koroškem bi Te rad naprosil, da bi za bralce »Borbe« povedal nekaj o lanskem letu delovanja Slovenske prosvetne zveze. V čem se je izražala njena dejavnost?

»Tu moramo predvsem razlikovati ljudsko prosvetno dejavnost na terenu in delo v središču, to je v Celovcu. Delo na terenu se je izražalo predvsem v odskih nastopih posameznih društev in v nastopih pevskih zborov. Prav na pevskem področju nam je v zadnjem času uspelo, da smo prebredli težkočo, ki smo jih

imeli v zadnjih letih. S pritegnitvijo tovariša Pavla Kernjaka kot centralnega pevovalca za Celovec smo spet oživel pevsko dejavnost v društvih, kjer je vladalo prej precejšnje mrtvilo. Slovenska prosvetna zveza ima danes v članjenih 31 slovenskih prosvetnih društev, in sicer se gajo teritorialno od Zilje do Podjune. Najmočnejša in najbolj agilna društva so trenutno na Gurah, in sicer v Kotmarji vasi, Bilčovsu, na Radušah, Hodišah in v Logi vasi ob Vrbskem jezeru. Močno društvo je tudi na Brehč v Zili. — Delo v Celovcu je seveda bistveno drugačno. Tu nas zaposlujejo predvsem potrebe slovenskega štolstva. Posebno v zadnjem letu je bilo v tej smeri mnogo dejavnosti, ker ostajajo na drugi strani močne tendence, da bi sedaj obstoječe dvojezično štolstvo ali sploh odpravili ali pa vsaj v nekaterih krajih, Slovenska prosvetna zveza se je zavzela pri odločujočih sklopih na Koroškem in na Dunaju, da se ohrani dvojezično štolstvo v dosedanjih oblikah. Seveda opravlja Slovenska prosvetna zveza tudi delo na splošno narodnem področju. Tako daje v svoji pisarni razne pravne nasvete, pomaga članom pri vlogah na oblasti in posreduje tudi razne ugodnosti.

Kakšno vlogo ima Slovenska prosvetna zveza pri poglabljanju kulturnih stikov med Slovenijo in Avstrijo? Naši javnosti je znano, da je ljubljanska opera uspešno gostovala v Celovcu, prav tako pa smo v Ljubljani videli celovške umetnike. Ali je razen gledališke kulturne izmenjave bilo letos še kaj drugega?

Kulturno sodelovanje med Slovenijo in Koroško je postalo v zadnjih letih še tradicija. Pri tem ima brez dvoma Slovenska prosvetna zveza velike zasluge. Prva leta je prav zveza organizirala gostovanje ljubljanske opere, ki je prvič igrala za koroške Slovence. V zadnjih letih pa je prišlo do rednega sodelovanja in izmenjave med Slovenskim narodnim gledališčem in Deželnim gledališčem v Celovcu. To pa ni edino kulturno sodelovanje. V zadnjih letih smo imeli tudi več gostovanj raznih pevskih zborov. Tako je pel na Koroškem Slovenski oktet in je imela svoje koncerte tudi Glasbena matica, Koroško so obiskali tudi slovenski arheologi, muzejci in predstavniki Zavoda za varstvo spomenikov ter etnografi. Velike uspehe je žela tudi umetnica Slovenskega narodnega gledališča prvakinja ljubljanske Opere

sopranistka Nada Vidmarjeva, saj je imela v Travtari kar 13 nastopov, kar je za Celovec redkost. Izmenjava likovnih razstav pa se šele začela. Trenutno razstavljajo slovenski koroški umetniki v Ljubljani; mi pa pričakujemo prihod vidnih slovenskih slikarjev, ki so že imeli velik uspeh drugod v tujini.

Kako sprejema neslovenska koroška javnost pobudo za kulturno izmenjavo med Jugoslavijo in Avstrijo?

Mislím, da vsa koroška javnost z navdušenjem spremlja poglabljanje kulturnih stikov med sosednjima narodoma. Takšno sodelovanje je na poti le redkim izjemam, šovinistično razpoloženim posameznikom.

Kakšen delež imajo Slovenci pri oddajah celovškega radia in koliko jim ustreza zadnji program glede na njihovo številčno stanje in glede na njihove dejanske potrebe?

Na žalost je za slovenske oddaje v celovškem radiu le malo časa in že ta po urniku ne ustreza preteklo slovenskemu kmečkemu prelatstvu na Koroškem. Spored se v zadnjem času boljša, vendar naši ljudje pogrešajo večje pestrosti. Predvsem kritizirajo deloma nevaljetno glasbo, ker vedo, da ima uprava radia po posredovanju SPZ dovolj kvalitetnega gradiva, saj so skoraj vsi slovenski umetniki snemali ob svojih gostovanjih tudi v radiu; pa tudi koroški Slovenci imamo dovolj dobrih zborov, ki bi jih uprava radia lahko še bolj upoštevala. Upam, da bo to v bodoče bolj, ker smo v zadnjem času dobili tudi zastopnika v radijski sovet.

Kakšno pa je založniško delo Slovenske prosvetne zveze?

Do lanskega leta je obstajala založniška dejavnost Slovenske prosvetne zveze le v izdajanju letnega koledarja in mesečnika »Svoboda«. Z nastankom slovenske tiskarne pa je dana večja možnost tudi za založniško dejavnost. Tako smo že letos izdali prvo knjigo »Zibelka Roka Arlha, ki je za naše ljudstvo z navdušenjem sprejeta. Tudi za prihajajoča leta je v načrtu letno vsaj eno leposlovno delo. V tej zvezi bi omenili, da Slovenska prosvetna zveza pošlje med naše ljudstvo knjižni dar, ki obsega do pet knjig. Prav tako je Slovenska prosvetna zveza z ustanovitvijo slovenske knjižarne v Celovcu ustvarila možnost, da zalaga naše ljudi z vsemi knjižnimi novostmi. Slovenska prosvetna zveza zalaga švedra tudi vse knjižnice in društva s slovenskimi knjigami in jih popolnjuje deloma tudi šolsko in občinske knjižnice s slovensko literaturo. France Novšak

Igralci iz Zagreba so gostovali v Mariboru

V sredo so gostovali v Mariboru na odru Doma JLA člani Mestnega gledališča iz Zagreba s komedijo Pera Budaka »Klobuč«, ki prikazuje življenje Ličanov med dvema vojnama. Igralci so zadovoljili pričakovanje občinstva, ki rado obiskuje predstave gostov iz raznih krajev Jugoslavije.

Prejšnji večer so zagrebški igralci gostovali v isto komedijo v Ptujju, kjer so prav tako želi mnogo uspeha. Zaradi neobveščeniosti, da so spremeni dan gostovanja, pa se je v Ptujju zbralo bolj malo občinstva.

Za danes, 31. VII., so objubilí gostovanje člani Narodnega gledališča iz Beograda. Zvečer bodo nastopili v Domu JLA s komedijo »Kdaj se žena maščuje«.

Nekaj novosti

Narodne in univerzitetne knjižnice

Kindermann H.: Das Goethebild des XX. Jahrhunderts. Wien & Stuttgart (1952). (C 94 998-34)

Kindermann H.: Lexikon der Weltliteratur. 4. Aufl. Wien & Stuttgart (1952). (C 94 998-12)

Klennner F.: Die österreichischen Gewerkschaften. (Wien 1951-1953.) 2 Bde. (130 418)

Kulturmeyer H.: Die Philosophie der Existenz. Von der Renaissance bis zur Gegenwart. Wien & Stuttgart (1952). (C 94 998-29)

Kosch W.: Deutsches Theater. Lexikon. Biographisches und bibliographisches Handbuch. Bd. I. Klagenfurt & Wien 1953. (C 135 417)

Kultur und Sprache. Wien 1952. (44 076-9)

»Nova Filatelija«, glasilo Filatelistične zveze Slovenije, prinaša v svoji 8. letišnji številki na 44 straneh obilo gradiva in je vsaj v znežnjem proslava 150-letnice rojstva idejnega tvorca poštne znamke Lovrenca Kofarja. Vsebuje katalog »JUFIZ II« z vodnikom po razstavi, članke: Svet. ko A. Kristian; Prad II. Jugoslovanskega filatelističnega razstava v Ljubljani; Ferd. Kohal; Lovrenc Košir (ob 150-letnici njegovega rojstva); Jože Vrbovč; Znamke nove Jugoslavije v štetišk; Znamke nove Jugoslavije v štetiškab; dr. Vladimir Murko; Pokrajinske lepote Slovenije in Jugoslavije na znamkah (z nadaljevanjem); Ferd. Kunej; Celje; Pretisk »SHS Slovenija 29. oktobra 1918«; Filatelija pri nas in v svetu in zanimivi seznam narainčnikov.

Problemi naše kinematografije

Mnogokrat se bralci iz mesta in z dežele obračajo na nas z vprašanji, kje se predvajajo vsaj tisti dokumentarni filmi, o katerih piše tisk. Konec lanskega leta je n. pr. »Borba« objavila pismo, ki ga je poslal uredništvu tovariš Rodoljub Colakovič in v katerem je javno vprašal, zakaj v kinematografiji ne predvajajo kratke in komercialne dokumentarne filmov in komercialne dokumentarne filmov, zlasti kakaj takšnega uspešnega filma, posnetega ob proslavi velike obletnice naše revolucije, ne predvajajoč ce iz naše revolucije, ni v naših kinematografijah, o tem že leta in leta govorimo in pišemo.

Kakšno neposredno vlogo imajo ti filmi za dvig politične in družbene zavesti naših državljanov? Na zadnjem plenumu OK ZKJ so med drugim priporočili, naj izdelajo čimveč dokumentarnih filmov in, razumljivo, naj jih tudi predvajajo.

Pri nas je bilo doslej posnetih nešteto kratkometražnih dokumentarnih filmov z različnih področij in najrazličnejših vrst in žanrov. Našli bomo samo nekaj teh filmov o naši sodobni stvarnosti, o naporih in uspehih naših ljudi pri izgradnji države: »Na pobojniš Magliča«, »V srcu Kosmeta«, »Ogenj v močvirju«, itd. S kulturnega področja naj omenimo filme o Branku Radičeviću in Zmaju ter o baroku v Ljubljani. Šport in športne naše zemlje prikazuje »Modra tišina«, »Snežni vrhovi« itd. Toda ne mislim le na naš domači

dokumentarni film. Prosvetno, kulturno in vzgojno vlogo lahko odigrajo tudi dokumentarni in znanstvenopoljudni filmi tuje proizvodnje, ki na razumljiv način in neposredno pojasnijo nekatere komplicirane procese sodobne proizvodnje, dognanja znanosti, zdravstvene probleme itd. V Evropi n. pr. se običajno v kinematografiji poleg umetniških filmov predvajajo tudi prej omenjeni filmi. Pa tudi če ti ne bilo tako, vsa naša javnost ve, da mora biti spored izpolnjen še z dodatkom. Pri nas pa se poleg umetniškega filma prikazujejo kvečjemu filmske novice in reklame, največkrat pa samo slednje. Ljudem ne nudijo tistega, da česar imajo pravico, ko so plačali vstopnico.

V podjetjih za razdeljevanje filmov pravijo, da dokumentarne filme odkupujejo od proizvajalnih filmskih podjetij in da jih pošiljajo kinematografom. Navajajo celo primere, da v kinematografiji ne predvajajo teh filmov, čeprav je v ceni za izposojeni umetniški film vrščunana tudi najemnina za dokumentarni film. Eden izmed razlogov, zakaj je tako, pravijo, da je v tem, ker se kinematografom ne izplača predvajati teh filmov.

V luči statistike in računov bomo pogledali in ne nekatere druge komercialne razloge v zvezi z omejenim vprašanjem in v enem naslednjih člankov poskušali ugotoviti stvarne vzroke in rešitev. Nusret Seferović

Kulturne beležke

RUDOLF BLUM: AMERIKA IN NJENO LJUDSTVO

»Rad«, Beograd, 1954. — Stvarnost te gospodarsko najmočnejše dežele na svetu prikazuje avtor z bogastvom nasprotij in ulomistov ekonomske političnega in družbenega življenja. Ob uporabi uradnega statističnega gradiva in standardnih del o zgodovini ZDA nudi širokim množicam naših bralcev knjigo, ki vsebuje zanimive podatke in podrobnosti o delavskem in sindikalnem gibanju, o državnem kapitalizmu, življenjski ravni, političnih strankah, zunanji politiki in trgovini, kapitalu itd. Posebej opisuje tudi življenje naših izseljencev v ZDA.

Avtorjeva metoda razčlenbe podatkov — razlaga na temelju njihove medsebojne povezanosti, je podala prepričljivo sliko ameriške stvarnosti. Ker pa so zelo na kratko zajeti malome vel pomembnejši vidiki te dežele, lahko po takšni študiji postavimo še mnogo vprašanj.

RAZSTAVO »ISTRA SKOZI STOLETJA« PRIPRAVLJAJO

Institut za likovno umetnost pri Jugoslovanski akademiji znanosti in umetnosti v Zagrebu že dalj časa zbira kulturno in umetniško gradivo za razstavo »Istra skozi stoletja«. Poleg fresk bodo na razstavi prikazani plastike Istre, kakor tudi vrsto dragocenih kulturnozgodovinskih, zlasti etnografskih spomenikov o slovenskem poreku kulture v Istri.

Prizor iz filma »Zlata mrzlica«

IZ NAŠIH KINODVORAN

Zlata mrzlica

»EVREKA STOCKADE«, Režija: Harry Watt. V glavnih vlogah Chips Rafferty, Jane Barrett, Jack Lambert, Gordon Jackson. Proizvodnja: J. Arthur Rank Corporation.

V sredi prejšnjega stoletja se je po Avstraliji razširil glas, da so v državi Viktorija — angleški koloniji — našli zlato. Tisoči avstralskih priseljencev so pričeli vreti od vseh strani z željo, da li v čim krajšem času obogatijo. Napadali jih je prava zlata mrzlica. Ta dogodek, ki ga v Avstraliji pozna vsakdo pod imenom »Eureka stockade« je režiser Harry Watt uporabil za svoj film.

Režiser Harry Watt, ki je eden najboljših angleških dokumentaristov, pri nas ni toliko znan po svojih dokumentarnih (izjema je le film Nočno pošta, ki ga je predvajala kinoteka), kot po igranih filmih. Do sedaj smo videli dva: »Srednji del kontinente« in »Nebo brez jastrebov«. Ime Harry Watt je bilo znano že veliko prej, ko je začel delati v Avstraliji. Znan je postal že v predvojni Angliji s svojimi dokumentarnimi filmi, zlasti z že imenovano Nočno pošto. Pozneje pa je začel izkustva, ki si jih je pridobil pri dokumentarnih filmih, uporabljati v

igranih in ustvaril tako čisto svojstven stil v filmih, ki jim karakterja ne moremo natančno opredeliti: ali so dokumentarni ali umetniški — igrani. Pozna pa se jim, da jih je delal režiser-dokumentarist, ki je veliko bolj vešč v prizorih dokumentarnega karakterja, kot v prizorih z igranci.

Isto opazamo tudi v filmu »Zlata mrzlica«. Kot pravi Harry Watt sam, je hotel v njem rekonstruirati enega najvažnejših dogodkov v zgodovini Avstralije, a je pri tem naložil na velike težave. Res, da je spomin na ta dogodek med domačini še vedno živ, toda mnogo detajlov iz mnogo vrstih dejstev je ali pozabljenih ali pa so tekom let dobili popolnoma drugačno obliko. Vendar se je kolikor mogoče približal resnici. Tako je nastal film, ki ima mnogo umetniške tudi dokumentarne vrednosti, ker skuša prikazati boj tladenih iskaleev zlata za najosnovnejše človeške pravice.

Avstralska je za film zanimiva dežela. Zato ni nenavadno, da jo filmski delavec, posebno angleški, radi obiskuje. Ima pa seveda tudi lastno filmsko produkcijo. m-g

Ulica Estrapade

»Rue de l'Estrapade«, Režija: Jacques Becker. Scenarij: Annette Waudeman, Kamera: Marcel Gigon. Glasba: Françoise Leharque. V glavnih vlogah: Daniel Gélin, Anne Vernon, Louis Jourdan. Zgodbe iz sodobne francoske družbe so vsebina množice francoskih filmov ki obravnavajo v resni ali šaljni obliki probleme življenja francoskih zakonov z vsemi njihovimi »zvezami«, zapletli in nesporazumi, ki pa se končno po zaslugi le ali one strani zopet poravnajo. Filmov s ta

življenju mladih zakoncev. To je obravnaval že v filmu »Tone in Tončka«, ki je bil prav tako kot »Ulica Estrapade« bogat z množico duhovitih nianš in nepoznatih prebojev iz lahkega in zabavnega v resni, težak stil. Raznolikost svojega izraza pa nam je dokazal tako v »Ulici Estrapade« kot v filmu »Zlata čelada«, kjer pa je prevladovala mrka in mračna atmosfera. Od tega filma, ki ga je znal Becker spremiti in običajne melodrame v pretresljivo tragedijo, čeprav po vrednosti še daleč zaostaja za filmom »Tone in Tončka«, pa se film »Ulica Estrapade« bistveno razlikuje.

Iz filma »Ulica Estrapade«

ko vsebino smo videli že več, toda kljub temu, da se »Ulica Estrapade« po tej strani nič ne razlikuje od njih, pomeni vendarle nekaj novega, svežega in privlačnega. In to zaradi ne navadnega načina obdelave snovi in zaradi atmosfere, ki jo je znal režiser Jacques Becker ustvariti v filmu. Jacques Becker je že specialist za podobne filme. Režiral jih je že več s podobno snovjo — o zapletih in neprilikah, ki venomer nastajajo

To je lahkotna in duhovita filmska komedija, ki je zlasti v prvi polovici polna iskrega humorja, edovite razgibanosti in ljubkosti, potem pa — in to da filmu pravi Beckerjev pečat — skoraj neopazno preide v popolnoma drugačno atmosfero, atmosfero romantičnega duhovitih nianš in nepoznatih prebojev iz lahkega in zabavnega v resni, težak stil. Raznolikost svojega izraza pa nam je dokazal tako v »Ulici Estrapade« kot v filmu »Zlata čelada«, kjer pa je prevladovala mrka in mračna atmosfera. Od tega filma, ki ga je znal Becker spremiti in običajne melodrame v pretresljivo tragedijo, čeprav po vrednosti še daleč zaostaja za filmom »Tone in Tončka«, pa se film »Ulica Estrapade« bistveno razlikuje.

Pariska Latinska četrt nudi tujcu še vedno mnogo romantike z visokimi, ozkimi hišami in mrakom, ki vladajo v zapletenem labirintu ulic. Zato je Becker svojo junakinjo poželjal sem in tja obdajati z družbo tipičnih, romantičnih obnositeljic iz Montparnassa, ki dajo zgodbi popolnoma drugačno sliko, kot v prvi polovici filma. m-g

KULTURNE ZANIMIVOSTI IZ NEMCIJE

Jezikoslovci, založniki in bralci razpravljajo

Predlogi in zahteve po reformi nemškega pravopisa

V nemško govorečem svetu zadnje čase čedalje pogostejše govore in pišejo o potrebi po reformi nemškega pravopisa. Da je reforma potrebna, trdijo predvsem učitelji. Le-ti imajo največkrat v pogled vsem učiteljem. Le-ti imajo največkrat v pogled vsem učiteljem. Le-ti imajo največkrat v pogled vsem učiteljem. Le-ti imajo največkrat v pogled vsem učiteljem.

Zagovorniki reforme nemškega pravopisa pravijo, da je njegov namen nemški jezik v pisavi predvsem poenostaviti. Ta misel ni nova. Med živimi jeziki je po mnenju nekaterih jezikoslovcem nemški nekakšna izjema, ker se nekam preopachi razvija. Takoj po drugi svetovni vojni so najprej razna društva načela to vprašanje, pozneje pa so dobivale pristojne oblasti čedalje več vlog in predlogov, naj bi nemški pravopis reformirali. Napisane so bile različne predloge, ki so jih jezikoslovci, založniki in bralci, Avstrije in Švice, da bi ta reformistični val zajeli oziroma pravilno umetili. Na štiri dni trajajočem posvetovanju so proučili cele kuse predlogov in zahtev in na podlagi njih sestavili osem priporočil, glede reforme pravopisa. Udeleženci posvetovanja so bili sicer večidel načelni zagovorniki reforme, toda eni so se zavzemali za minimalni, drugi pa za maksimalni program.

Kaj bi bilo treba v nemškem pravopisu po mnenju zagovornikov reforme pravopisa spremeniti? Z veliko začetnico naj bi pisali samo še začetne besede v stavkih, lastna imena, nagovorne pridevnike, imena v razne oznake zanj ter nekatere kratice. Namesto iz naj bi pisali z, namesto ostrega s (plaz, biss), tukaj bi pisali na nemški način. Namesto ph, th in rh v grških besedah, bi pisali f, t in r (fantom, mikrofon, flagma, teater, teologi, etik, katar, rombus, rytmišah). Kratki, nenaslagani in bi se spremenili v i (zylinder, eipresse). Kjer se izgovarja t kot z bi ga tako tudi pisali (nacion, spazium). Namesto v, bi pisali w, če se vzikovec izgovarja v znan revolucij. Razen tega bi u nadomestili u (frühling, z ö (masser), eau z o (plato), a z ä (für, defätismus), ou z u (turist, uvertüre) in o v končnih zlogih z ee (dekoltee). Strokovni

izrazi v znanstvenih delih bi lahko bili od tega pravila izzeti, v Švici pa bi bile izjeme dovoljene glede na druga dva državna jezika.

Glede ločil pravijo zagovorniki reforme, da bi bilo treba manj uporabljati zlasti vejico. Pred sinimi skupinami bi odpadla, če ne bi pri tem trpela različnost in slog. Uporabo naglasa naj bi po možno samo še na začetku in koncu govora. Pisanja imen in prilmkov ter krajevni imen se reforma ne dotakne. Dvojni samoglasniki bi ostali (moos, meer, saal), nemi h bi ostal samo še za e (dehnen, lehrer, ehre). Za vse h bi ostali samo glasni p, k, h, g, f, t, l, n, r, s, z, x, y, v, w, z, ž, š, č, j, k, h, g, f, t, l, n, r, s, z, x, y, v, w, z, ž, š, č, j. Prav tako bi h ostal v besedah kapr, mäht, nöh, machine, glühst, ker zlog deloh in v temeljnih oblikah mihen in glihen ostane. Razlikovanja, kakor ihu (in, ihm), ostanejo. Namesto te bi pisali samo i (di äbe, er bigt sib, ni), razen pred ss (sliessen, spieass).

Ce bi ta predlog obveljal, bi se morale oko navaditi na takšne oblike besed, kakor so: klawir, bandinst, farban, kissand, killegund, onedis, dewisse, so, nesilbe, plazgal, stalindustri, wofart, tirreih, riwale, ortograf, fänomen, jezik so občutljivi tudi preprosti ljudje, kaj šele izobraženci in jezikoslovci. Zato se ne smemo čuditi, da so zagovorniki reforme nemškega pravopisa takoj zdeli na hud odpor in da se je vnela javna razprava o tem prečem vprašanju, katere kon-

ca še ni videti. Prihodnje pomlad bo na Dunaju tako imenovani »pravopisni kongres«, ki bo vse predloze, protipredloze, pomisleke in ugovore temeljito proučil in nakazal smerice, po katerih naj bi jezikoslovci pri pravili osnutek za reformo nemškega pravopisa.

Zanimivo je, da so se med prvimi izrekli proti reformi nemškega pravopisa strokovne organizacije časopisnih in knjižnih založb. Njihovi predstavniki pa zavračajo trditve zagovornika reforme, češ da se v teh strokah zaposleni ljudje čutilo gospodarje, ne pa hlapce jezika in da je po njihovem mnenju pravopis nedotakljiva, nad sleherni kritiko vzvišena dogma. Predstavniki časopisnih in knjižnih založb s strani sedanjega pravopisa. Med nasprotnike preišroke, pregloboko segajoče preobrazbe na področju pravopisa so se vrstili zato, ker dajejo preizkusnemu redu prednost pred neredom. Pravijo namreč, da noben okle in tudi šola ni tako zelo zainteresirana na strogo urejenem, splošno priznanem pravopisu, kakor tiskarska stroka, da posledice negotovosti, iskanja in uganjanja na področju pravopisa nikjer niso tako hude kakor v središčih črne umetnosti. Zato je treba po njihovem mnenju smotrnost predlogov glede reforme pravopisa presojudati ne zgolj izra pisalne mize filologov ali iz šolskih razredov, marveč tudi iz drugih vidikov.

Zanimivo je, da se s potrebo po reformi pravopisa v načelu strinja večina v poštev prihajajočih kulturnih in prosvetnih delavcev, le da opozarjajo na previdnost in zmernost. Nasprotujejo zlasti pretirani racionalizaciji pravopisa, češ da ga ne moremo obravnavati tako, kakor da imamo opraviti s pisalnim strojem, radioaparatom ali motociklom. V stoletju

racionalizacije je sicer razumljivo, da skušamo čim bolj racionalizirati tudi rabo jezika in da ga zato v govornih in pisani besedi poenostavimo. Ne smemo pa pozabiti, da jezik ni aparat, niti orodje, marveč več občutljiv, z duhovnim življenjem neposredno povezan pripomoček za sporazumevanje in obtevanje med ljudmi. Zato ga ne smemo stisniti v prisilni jopič. Sleherni nasilje nad jezikom je hkrati nasilje nad človeško kulturo, omiko. V pisani in govornih besedi je izraženo vse, kar je človek ustvaril na raznih področjih svojega življenja in nehanja, v slehernem jezikovnem pravilu in izjemi, v sintaksi ter načinu pisanja in govornjenja nadaljuje svoje življenje bogata minulost.

Nasprotniki pranganeje in pretirane reforme nemškega pravopisa navajajo za svoje pomisleke več tehničnih in vsega upoštevanja vrednih argumentov. Že predlog, naj bi opustili velike začetnice, se jim zdi neumestno in škodljiv. Pravijo namreč, da bi pomenu opustili velike začetnice zdaj, po 300 letih intenzivnega razvoja pisave in najtesnejše simbioze pisane in govorne besede, da najbolj bistvena jezikovno zgodovinska in jezikovno funkcionalna dejstva kratko malo zanikamo. Menijo tudi, da bi imela radikalna reforma pravopisa še druge zelo neugodne posledice za vsak tisk, za knjižnice, za vsa knjižna skladišča. Pomisliti namreč moramo, da vsaka radikalna reforma kaj lahko rodi še bolj radikalno. Če bi začeli jezik preveč poenostavljati, bi se ta pot kar sama po sebi nadaljevala in zabredli bi v razne nesmiselnosti. Do tedaj bi dva načina pisanja in vse doslej natiskano in napisano bi bilo samo še makulatura.

Javna razprava o reformi nemškega pravopisa se je v nemško govorečem svetu komaj prav šele začela. Že zdaj pa kaže, da se bo bil srditi boj med njenimi zagovorniki in nasprotniki. Zmagal najbrž ne bodo v celoti ne eni, ne drugi. Stvari po samo koristilo, če bodo dosednji nametani kompromisi, to so pravi, če bodo nemški pravopis reformirali samo toliko, kolikor dopuščajo načela zgodovinskega razvoja nemščine, če bodo znali vskladiti potrebe sedanjega časa s potrebami jezikovnega razvoja. Kakšne spremembe bi hoteli uveljaviti v nemškem pravopisu zagovorniki njegove reforme, smo v začetku omenili samo minogrede, v glavnih potezah. Predlogov je še več, v glavnem pa se vsi strinjajo v tem, da bi bilo treba tudi pravopis prilagoditi duhu sedanjega časa, naglomu tempu življenja, da bi bilo obtevanje med ljudmi čim hitreje in lažje.

STANOVANJSKO VPRAŠANJE

V točkovaniu ie potrebna večia razlika med slabimi in dobrimi stanovanji

Informativni biro pri MO SZDL bo dajal strankam pojasnila o vseh vprašanih upravljanja stanovanjskih hiš — Stanovanjski urad bo še naprej posloval

Ljubljana, 29. julija Čepprav je točkovanje stanovanj v Ljubljani dokaj določno opredelilo kvalitete stanovanj, je bilo v tem vendarle mnogo napak. Prizadete stranke so v zadnjem času dale za to mnogo pripomb in predlogov, zlasti tiste, ki jim je bila storjena krivica. Zato je skupščina Mestnega ljudskega odbora zglasovala več sprememb.

Ena od sprememb točkovanja je predvsem za prevelike in malokoristne prostore. Po sedanjih spremembah se površina sobe, nad 30 m², ne jemlje v poštev. Prav tako se pri merjenju predsob ali zaprtih hodnikov vzame v poštev površina le do 20 m². Če je površina večja, ne sme obremenjevati lastnika pri točkovanju oziroma pri najemninah.

Prav tako se spremeni točkovanja pola v korist mnogim prizadetim strankam pod točko 12, pri ocenjevanju razmerja sob in pritliklin. Prejšnje ocenjevanje je imelo namen, da bolj obremeni tista stanovanja, kjer pritlikline zavzamejo čim manjši prostor na račun uporabnih sob. Pri popisovanju pa je prišlo do nemogočega stališča, da so tistemu, ki

pritliklin sploh ni imel, pripisali gladko 5 točk, kar je bilo krivično. Prizadeti so bili mnogi stanovalci v kletah, podstrešjih itd., ki nimajo niti stranišča, drvarnice itd. Takim se sedaj te točke brišejo.

Z več točkami pa bodo obremenili kopalnice. Kjer je bilo doslej 5 točk, jih bo sedaj 6, kjer jih je bilo 6, jih bo 8, do sedanjih 8 točk pa bodo povečali na 12.

Popravke v tem smislu bodo izvedli tisti, ki so pooblašeni za sklepanje stanovanjskih pogodb: hišni sveti ali pa hišni lastniki.

Glede na veliko zanimanje za mnoga vprašanja, ki se pojavljajo prav v zvezi s sklepanjem stanovanjskih pogodb, prevzemom hiš od hišnih lastnikov itd., je Mestni odbor SZDL za okraj Ljubljano sklenil, da se pri MO SZDL osnuje Informativni biro, ki bo dajal potrebna pismena ali ustna pojasnila strankam o vseh vprašanih samoupravljanja stanovanjskih hiš. Na Resljevih cesti št. 14a bo že v ponedeljek, 2. avgusta začela poslovati Stanovanjska uprava. Stanovanjska uprava za okoliš Litostroja pa že deluje v Djakovičevi ulici št. 1.

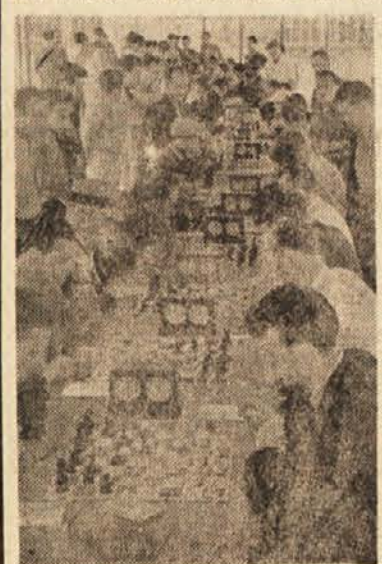
Stanovanjski urad — tako so pojasnili pri Mestnem ljudskem odboru — pa bo še nadalje posloval z vsemi svojimi pristojnostmi. Ukrepi o samoupravljanju stanovanjskih hiš v ničemer ne omejujejo njegovega dela. K. M.

ŠAH

Prvenstvo metalurgov

V okviru proslave 85-letnice jeseniške železarnice je v teku šahovsko prvenstvo metalurških podjetij FLRI. Tekmovanja se udeležujejo Cinkarna Celje, Litostrojski Ljubljana, Železarna Store, Železarna Ravne, Železarna Jesenice in Železarna Sisak. Turnir vodi zvezni sodnik Lado Hren.

V prvem kolu so se srečanja končala takole: Store: Cinkarna 1:5, Je-

S prvenstva metalurgov

senice: Ravne 5:1, Litostrojski: Sisak 3:2 (1) v dobljenem položaju za Litostrojski. Izidli srednji drugega kola so bili: Cinkarna: Sisak 1,5:2,5 (2), Ravne: Litostrojski 2:4, Store: Jesenice 5:5 in pol.

Stanje po drugem kolu je naslednje: Jesenice 10,5, Litostrojski 7 (1), Cinkarna 6,5 (2), Sisak 4,5 (3), Ravne 3, Store 1,5.

Brzoturnir

»Štajerski v borbi«

Celjski okrožni šahovski odbor bo v okviru proslave »Štajerska v borbi« priredil 29. avgusta veliko moštveno šahovsko tekmovalno odbojbo. Na turnirju imajo pravico udeležbe petletne ekipe vseh šahovskih in ostalih množičnih organizacij. Turnir bo ena največjih letošnjih šahovskih prireditvev v državi. Zato se naj šahisti v sindikalnih podružnicah, DPD Svoboda, šahovskih klubih, društvih in sekcijah čim prej pripravijo Celjske tekme v tenisu SD Ljubljana na športnem igrišču Podmežakljo. Za zmagovalno ekipo je pripravil kristalni pokal in nagrada. Za vrsto najuspešnejših moštvev pa praktične in denarne nagrade.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

V. ETAPA KOLESARSKE DIRKE »PO HRVATSKI IN SLOVENIJI«

Ghidini najhitrejši v peti etapi

Petrovič še zmeraj najboljši, toda samo za 34 sekund pred Van der Weydenom

Ljubljana, 30. julija Peta etapa kolesarske dirke »Po Hrvatski in Sloveniji« od Bovca do Ljubljane (133 km) je bila izredno naporna in napeta. Na vožnji čez 1661 m visoki Vršič, je dirkače spremljal gost mrzel dež. Kakor je bilo pričakovati, je prišlo do napada na nosilca rumene majice Veselina Petroviča. Zmagovalec etape Ghidini (Italija) je v sprintu premagal Holandca Van der Weydena in svojega rojaka Accardijsa. Veselin Petrovič je bil velik in srdit boj. S skrajnim naporom in ob največji podpori treh pomočnikov Bajca, Cvejlina in Brajuna je Petrovič rešil rumeno majico in še vedno vodi v generalnem plasmanu, toda samo s 34 sekundami prednosti pred Holandcem Van der Weydenom. Glede na nezatno prednost je treba pričakovati, da bo v zadnjih dveh etapah zelo napet in srdit boj.

Ekipo Jugoslavije je v današnji etapi povečala svoj naskok pred ekipo Holandske. Vrstni red v V. etapi: 1. Ghidini (Italija) 4:12:55, 2. Accardi (Italija) 4:12:55, 3. Van der Weyden (Holandska) 4:12:55, 4. Steenbakken (Holandska) 4:12:55, 5. Petrovič (Jugoslavija) 4:16:36, 6. Bajc (Slovenija) 4:16:36, 7. Brajan (Hrvatska) 4:16:36, 8. Cvejlina (Partizan) 4:16:36, 9. Laković (Jugoslavija) 4:21:54, 10. Stockner (Stajerska) 4:21:54, 11. Ročić (Jugoslavija) 4:21:54, 12. Metelko (Hrvatska) oba isti čas.

Generalni plasman po peti etapi: 1. Petrovič 24:18:12, 2. Van der Weyden (Holandska) 24:18:46, 3. Ghidini (Italija) 24:21:40, 4. Ročić (Jugoslavija) 24:29:57, 5. Laković (Jugosl.) 24:34:08, 6. Bolzan (Luksemburg) 24:34:08.

AVSTRIJEC IGNJATOVIČ PRVI NA VRŠIČU

Vtem ko so se drugi pripravljali na boj še na prvih serpentinah, se je Avstrijec Ignjatovič pogljal naprej takoj po startu v Bovcu. To se mu je

Ghidini, zmagovalec V. etape

posrečilo in nihče ga ni ogrožal do vrha Vršiča, kamor je prispel prvi. Vrstni red na Vršiču je bil naslednji: 1. Ignjatovič (Avstrija), 2. Schwenmakers (Holandska), 3. Kayser (Luksemburg), 4. Kolevski (Jugoslavija) II., 5. Bajc (Slovenija), 6. Van der Weyden (Holandska), 7. Ročić, Petrovič, Ročić in Petrovič sta prispela na Vršič 1,47 min za Ignjatovičem. Lu-

xemburžan Bolzan je prispel na Vršič 6,40 min za prvim vozačem in je tako precej zaostal.

GHIDINI IN VAN DER WEYDEN NAPADATA

Príčkovanju napad Ghidinija in Van der Weydena se je začel takoj, ko so se jeli dirkači spuščati po serpentinah Vršiča. Petrovič je ostal dokaj osamljen, tako da ni mogel kljubovati napadu nevarnih tekmecev. Pomoči Bajca, Cvejlina in Brajuna ter njihovi izredno požrtovalni vožnji se mora Petrovič zahvaliti, da je obdržal rumeno majico.

Boj za generalni plasman posameznikov se čedalje bolj zaostruje. Veselin Petrovič bo moral v zadnjih dveh etapah napeti vse sile, če bo hotel obdržati svojo prednost in doseči končno zmago. Luksemburžan Bolzan, ki je bil do danes tudi eden prvih kandidatov za naslov najboljšega dirkača na tej veliki etapi dirke, je prispel na cilj v Ljubljani dobrih 11 minut za prvoplasiranim Ghidinijem in tako ni velja več za nevarnega nasprotnika v prihodnjih bojih. Sodeč po trenutnem položaju imajo največje upanje za zmago Petrovič, Van der Weyden in Ghidini.

B. Filjačko

Jutri dirke na Ljubelju

Jutri se bodo na startu znane ljubljanske gorske proge zbrali naši najboljši dirkači, katerim se bodo pridružili tudi številni inozemski moštveni motorističnega športa. Naj navadno le nekateri, zmed njih: V kate gorjijo motorjevi do 125 ccm bomo videli tekmovalci svetovno znanega vozača Normana Webba iz Anglije, ki bo startal tudi v kategoriji 350 ccm. Močna ekipa tovarniške znamke »Puch« iz Gradenca je zastopana predvsem v kategoriji 125 ccm. Zmagovalec na letošnjih mednarodnih cestnih dirkah v Opatici Avstrijec Leonhard Fassi bo startal v kategorijah 350 ccm in 500 ccm. V kategoriji 500 ccm bodo v borbo za najboljši čas posegli tudi naši znani tekmovalci kot so Slavko Barbarič, mladi vozač Luciano Saletnik in drugi. S prikolicami bodo poleg domačih asov videli tekmovalci tujih držav: Viktorija Pongratza iz Avstrije, ki ima za sovozačevca v prikolici priklopnorokajino, z avtomobilom pa bo med drugimi startal tudi lansoletni zmagovalec na Ljubelju Avstrijec Otto Mathe, ki je zelo rutiniran in drzen vozač, čeprav upravlja vozilo iz z eno roko. V vseh kategorijah so zastopani tudi številni domači tekmovalci, ki bodo trdi oreh inozemskim moštvom.

Obiščite to tradicionalno prireditelje. Poleg samih dirk vas bo navdušila tudi lepota okolice. Dirke se bodo začele ob 11. uri. Prevoz iz Tržiča do proge in nazaj je zagotovljen, proga pa bo ozvočena, da bo občinstvo seznanjeno z vsemi podrobnostmi o poteku tekmovalni. Na dan dirk je dovoljen vstop v stometrski obmojni pas brez dovoljenja.

Mednarodni namiznoteniški turnir v Kranju

Danes se je pred približno 200 gledalci pričel II. mednarodni namiznoteniški turnir za »Pokal mesta Kranja 1954«. Pred pričetkom tekmovalnja je nastopajočec pozdravil tajnik LOMO Kranja dr. Cop.

V prvem srečanju sta se pomerili avstrijski ekipi — Semperit (Dunaj) in VST iz Linza. Po izenačeni igri so zmagali Dunajčani z visokim rezultatom 5:1.

Tekmovanje bo zaključeno v nedeljo 1. avgusta.

Državno prvenstvo v waterpolu

Na Reki se je pričelo državno prvenstvo v waterpolu, na katerem sodelujejo: Primorje, Jadran, Mornar, Korčula, Mladost, Jug, Jadran (Hercogovci) in Polet (Sombor). Rezultati doslej odigranih tekem na naslednji: Mornar: Jug 5:1, Primorje: Polet 2:0, Jadran: Korčula 3:0, Primorje: Jadran 5:2, Mornar: Mladost 3:2, Jadran Jug 2:1, Korčula: Polet 7:2, Primorje: Mladost 2:1, Jug: Jadran (Hercogovci) 4:0, Mornar: Korčula 11:0, Jadran: Polet 14:0. Tekma Jadran (Hercogovci): Mladost 1:0 je bila razveljavljena in bo ponovno odigrana.

MEDNARODNI ATLETSKI MITING V CELJU

Nov rekord Stanka Lorigerja

AD Kladivar je priredilo mednarodni atletski miting, na katerem so sodelovali poleg domačih tekmovalcev še nekateri člani turške atletske reprezentance. 2000 gledalcev je z zanimanjem spremljalo zanimivo atletske borbe, v katerih je bilo doseženih nekaj odličnih rezultatov. Stanko Loriger je v teku na 110 m zapreke dosegel rezultat 14,3, kar je nov dr-

žavni rekord in istočasno tudi najboljši letos doseženi rezultat v Evropi. V teku na 100 m je Loriger z rezultatom 10,7 sek. izenačil slovenski rekord. Tekmovanje, ki ga je vodil tov. Fedor Gradišnik, je bilo odlično organizirano. Tehnični rezultati: 110 m zapreke: Loriger 14,3; 80 m zapreke: ženske: Babovič Milka 11,8; svaženje krogle — moški: Gole 14,28; 400 m: Zupančič 50,5; 100 m — ženske: Butja 12,7; skok v višino — moški: Erdal (Turčija) 185 cm; 100 m — moški: Loriger 10,7; 800 m — moški: Vitopnik 1:54; met kopja — moški: Ziranam (Turčija) 55,88; met kopja — ženske: Pristovšek 31,88; tek 3000 m: Stritof 8:25,2; troskok: Develkusnjug (Turčija) 14,18; skok ob palci: Brodnik 3,60; met diska — moški: Gole 44,85; ženske: Čelesnik 40,76; štafeta 4x100 m — moški: Kladivar 43,4 (nov slovenski rekord).

Današnji in jutrišnji tekmovalni spored

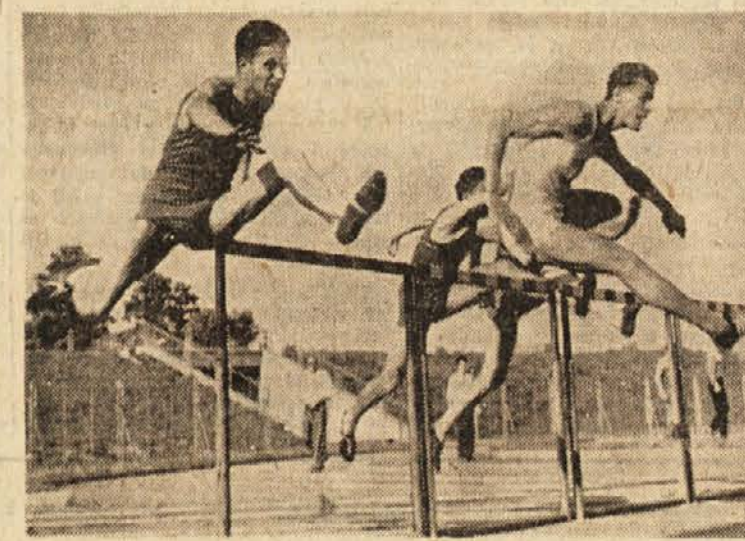
V okviru drugega kola Hrvatsko-slovenske atletske lige bo v nedeljo 1. avgusta ob 16. uri na stadionu Ljubljane v Siskki atletski troybi Železnica (Karlovac): Železnica (Maribor): ZAK Ljubljana.

Največje upanje za osvojitve prvga mesta imajo tekmovalci Ljubljane, ker imajo v svojih vrstah več dobrih atletov.

V II. kolu prve zvezne lige bo ljubljanski Odred danes nastopil proti Mladosti v Zagrebu, v nedeljo pa Kladivar proti Dinamu, prav tako v Zagrebu.

Otvoritev novega balinišča

Balinarski klub Jadran bo danes, v soboto, ob 16. uri otvoril novo balinišče na vrtu gostilne Breskvar, Cesta na Loko 17. Ob tej priložnosti bo danes in jutri velik balinarski pokalni turnir, na katerem bodo nastopili: Partizan — Beograd, Kamen, Bojna dolina, Odred, Krim in Jadran A in B.

Stanko Loriger (prvi na desni) med tekom na 110 m čez ovire

REPUBLIŠKO PRVENSTVO V STRELJANJU

Jež glavni favorit

Nov slovenski rekord Franca Planincea

V četrtek se je pričelo v Ljubljani na strelišču ob Doljenjski cesti prvenstvo Slovenije v streljanju. Kakor je bilo pričakovati, je to prvenstvo eno najbolj množičnih tekmovalnih vrst po osvojitvi, pri čemer pa ne sme mo prezreti tudi kvalitete naših najboljših strelcev, med katere se bodo vrtnili, kakor kaže, tudi ostali, manj znani strelci. Prvenstva se udeležujejo strelci iz vse Slovenije. Razveseljivi napredek smo opazili pri tekmovalcih iz Izole, Portoroža in Pirana.

Po slovenski otvoritvi, kjer je v imenu IZS pozdravil vse navzoče tovarši Polak in jim želel čim več uspeha, se je pričelo tekmovalje za osvojitve značke dobrega strelca. Glavna borba se je vodila med Planincem in Ježem, ki je to pot zopet dokazal svoje izredne sposobnosti in z razliko 9 krogov premagal Planince. Odlično so se odrezali tudi Tržičani, saj je njihov najboljši strelac Brejc z rezultatom 222 krogov zasedel drugo mesto. Drugi dan tekmovalnja so prišli na vrsto tudi članice, ki so morale prav tako najprej streljati za kvalifikacijo. Presenečenje je napravila Kranjčanka Minka Brtončelj, ki je z 252 krogi premagala svojo

staro sotekmovalko Anico Flis. Naši vrhunski strelci so se pomerili v sredo z malokalibrsko precizno puško, kar je bilo pravi pravi izločilni tekmovalje za sestavo republiške reprezentance, ki bo nastopila čez teden dni proti izbrani ekipi Zahodne Nemčije in Hrvatske. Tu se je nepričakovano uveljavil mladi Jež, čigar rezultat sodi med srednje dobre v državi. Planinc je v ležečem položaju postavil nov republiški rekord — 397 krogov, kar je samo za 3 kroge manj od absolutnega svetovnega rekorda. Tekmovanje se nadaljuje še danes in jutri, ko bodo finalne tekme za izbiro republiškega ekipnega in posameznega prvaka.

Do ure, ko to poročamo, je sodniški zbor objavil naslednje rezultate: Vojaška puška, 300 m: 1. Jež Bogdan 228 krogov (od 300 možnih); 2. Brejc Lado 222 krogov; 3. Planinc Fr. 219 krogov; 4. Jenko Rado 217 krogov; 5. Delorenzo Edo 211 krogov. Malokalibrska puška, 50 m, članice: 1. Brtončelj Minka 252 krogov (od 300 možnih); 2. Dimic Milena 243 krogov; 3. Flis Anica 243 krogov; 4. Potokar Jolka 240 krogov; 5. Pavlič Vlasta 231 krogov.

V Savinjski dolini se pripravljajo na obiranje hmelja

Obeta se jim srednje dobra letina

Vaako leto ob tem času je savinjski hmeljar poln skrbi, kako čim bolje opraviti zadnje, za proizvodnjo hmelja zelo odgovorne naloge. Letos še posebno, ker ne gre samo za količino, ampak bolj kot kdaj koli po vojni za kvaliteto. Na to opozarja inozemski trg, še bolj pa cene, ki so že določene letošnjemu pridelku, in

je s tem dana perspektiva za nadaljnje uspešno hmeljarjenje. Če pri tem upoštevamo poleg cen pridelka še sredstva v višini 130 milij. dinarjev, ki jih bo letos ponovno država vrnila od trgovine hmelja za pospeševanje hmeljske proizvodnje, tedaj smo lahko prepričani, da gre hmeljarstvu v okviru vse kmetijske proizvodnje vidno mesto v našem gospodarstvu.

Sedaj pa še nekaj o nabiraleh. Hmeljarski odbor OZZ je že preko zastopnikov kmetijskih združenj pozval vse hmeljarje, da si pravočasno sami priskrbijo dovoljno število obrabcev, tako da ne bo v času obiranja nepotrebna letanja za delovno silo. Cene obiranja so se določile na širši obranega hmelja 25 din a hrano, brez hrane pa 32 din. Obrabci bodo imeli tudi letos popust na železnici iz vseh železniških postaj Slovenije in Hrvatske. Ni še sleer določena višina popusta, bodo pa o tem pravočasno obveščene vse železniške postaje.

Se dobre 3 tedne je od tega, ko bo Savinjska dolina spet odzvela. Pesem obrabcev ob pohodu na delo v zgodnjih jutranjih urah, pesem pa tudi zvečer, ko se bodo vračali zadovoljni iz dela. Hmeljar bo imel polne roke dela dopoldne na njivi in pri odvažanju hmelja popoldne in pozno v noč pa v sušilnici, tako da na počitek skoraj ne bo mogel misliti. Da bi bilo le po vreme. K. K.

Slavju in praznovanju Jeseničanov

ob 1. avgustu se pridružujejo še:

TRGOVSKO PODJETJE »ROŽCA«

Z VSEMI SVOJIMI POSLOVALNICAMI

DRŽAVNI OBRTNI MOJSTER JAKOB HRIBAR

KLJUČAVNICARSTVO IN VODOVOD

OBRTNO PODJETJE »COKLA«

BLEJSKA DOBRAVA

J E S E N I C E Program:

prireditve v počastitev prvga občinskega praznika Jesenic, 85-letnice Železarnice, 25-letnice proglasitve Jesenic za mesto, 30-letnice razvitja prvga rdečega prapora »Neodvisne delavske stranke« in 75-letnice godbe na pihala DPD Svobode.

31. julija

- Ob 8: Troboj v namiznem tenisu Železarna Jesenice — Železarna Sisak — Železarna »Vost Linze« (Avstrija). — Zadržje kolo šahovskega prvenstva. — Promenadni koncert godbe na pihala DPD Svobode Jesenice pred Titovim domom.
Ob 8.30: Slavnostna seja centralnega in obratnih delavskih svetov Železarnice ter političnih organizacij v Mestnem gledališču.
Ob 9: Nogometna tekma »Fužinar« (Ravne): Železarna Jesenice na športnem igrišču Podmežakljo. — Obdaritev otrok padlih borcev NOV in žrtve fašističnega nasilja ter mater padlih borcev NOV v hotelu »Korotanec«.
Ob 10.30: Nogometna tekma ASK Beljak: NK Proletarec (Zagorje).
Ob 15: Atletski dvoboj AK Ljubljana: Jesenice. — Kegljanje v narodnem slogu; sodelujejo: Kranj, Gradis Jesenice, Železarna Jesenice, Kegljashi klub Jesenice. — Razglasitev rezultatov in razdelitev nagrad šahovskega prvenstva metalurgov, Jugoslavije na kazinskem vrtu. — Nadaljevanje troboja v namiznem tenisu v domu TVD Partizan Jesenice.
Ob 15.30: Tekma v odbojki med Kropo in Jesenicami na športnem igrišču Podmežakljo.
Ob 16: Medobratne tekme Železarnice s kajski po Savi od Žvagna do mostu pri Hermanu. — Promenadni koncert godbe na pihala DPD Svoboda Javornik na športnem igrišču Podmežakljo.
Ob 16.45: Pristanek jadranskega letala na športnem igrišču Podmežakljo in s startom v Lescah. — Odskok padalca z višine 150 m v središče nogometnega igrišča Podmežakljo.
Ob 17: Promenadni koncert godbe na pihala DPD Svoboda Jesenice pred gimnazijo. — Slavnostna tekma v tenisu SD Ljubljana na športnem igrišču Podmežakljo.
Ob 17.15: Prihod partizanskih patrolnih motoristov od spomenikov padlih borcev in talcev pred gimnazijo.
Ob 17.55: Prihod partizanskih patrolnih od spomenikov padlih borcev in talcev pred gimnazijo. — Prihod vseh sodelujočih športnikov z igrišča Podmežakljo pred gimnazijo in padalca s cestnikami.
Ob 18: Pričetek množičnega zbotovanja pred gimnazijo z govorom predsednika LOMO Jesenice, nato kratak kulturni spored in odhod motoristov ter partizanskih patrolni k vsem spomenikom in grobovom padlih borcev in talcev s položajev vena.
Ob 19: Boksarski dvoboj Železarna Ravne in Železarna Jesenice v domu TVD Partizan Jesenice.
Ob 19.30: Koncert godbe na pihala DPD Svoboda Javornik na letnem gledališču v Ukovi.
Ob 20.20: Prihod partizanskih patrolnje s strelišča v Ukovo, kratak nagovor, nato odhod patrolnje v smeri Mežaklje.
Ob 20.30: Gledališka predstava: Tone Čufar: »Polom« — na letnem gledališču v Ukovi. — Po gledališki predstavi bengalčni ogenj pred gimnazijo.

DNEVNE NOVICE

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za soboto, 31. julija

Poročila ob 5.05, 6.00, 8.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.30-7.00 Dobro jutro dragi poslušalci! (peter glasbeni spored)

Vmes ob 5.30-5.40 Jutrana televizija - 6.30-6.35 Radijski koledar in prireditve dneva - 7.00 Pregled tiska - 7.05 Jutrani orkestralni spored Mozart, Haydn, Paganini, Miró - 7.30 Za gospodinjice - 7.35 Zabavna glasba, vmes reklame in objave - 8.10 Produkcija gojencev glasbene šole Kampanik - 8.30 Za pionirje - 8.50-9.00 Zabavna glasba - 12.00 Pohorski fantje pojo in igrajo (Prenos iz Maribora) - 12.20 Kmetijski nasveti - 12.30 Opoldanski koncert - Danilo Svara: Tretja simfonija 13.15 Zabavna glasba, vmes objave - 13.30 Melodije za razvedrilo 14.30 Tistična oddaja - 14.40 Poje Ljubljanski komorni zbor pod vodstvom Milka Skoberne - 15.30 Zeleni sile - poslušajte! - 16.00 Utrinki iz literature - Ivan Tavčar, Sarečeva silva - 16.15 Promenadni koncert (Mendelssohn, Gounod, Ippolito - Ivanov) - 17.10 V plesnem ritmu - 18.00 Okno v svet: Atomi in industriji - 18.10 To in ono iz arhiva slovenskih narodnih pesmi - 18.50 Kaj bo prihodnji teden na sporedu - 19.30 Zabavna glasba, vmes objave - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Operne melodije - 20.30 Pisan sobotni večer - 22.15 Reportaža s kolesarske dirke »Po Hrvatski in Sloveniji« - 22.30 Oddaja za naše izseljence (na valu 327.1 m) - 23.00 - 24.00 na val. 202.1 in 212.4 m in na kratkem valu 90.1 MHz; Melodije in ritmi - 23.00-24.00 na valu 327.1 m; Oddaja za tujino (Prenos iz Zagreba).

VESTI Z JESENIC

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sobota, 31. julija, ob 20. uri na letnem gledališču v Ukovi: Tono Cufar: »Poloma, Promena, Režija in scena: Bojan Čobelj. Predstava v okviru proslav prvga občinskega praznika Jesenic in 85-letnice obstoja Železarnice.

DROBNI OGLASI

KINO LJUDSKA UNIVERZA SINDIKATA DOZ, Miklošičeva cesta 19, predvaja ameriški dokumentarni film »Nacisti napadajo« (II del filma »Zakaj smo se borili«). Predstavi ob 18 in 20. - Predprodaja vstopnic eno uro pred pričetkom.

ENOSOBNO SONČNO STANOVANJE v bližini magistrata z manjšo kuhinjo, primerno za upokojence, zamenljivi za večje, kjer koli v Ljubljani - Ponudbe poslati pod »Zamenjava« v oglasni odd. »Ljudske pravice-Borbe«, 2327

VESTI IZ TRBOVELJ

Zdravniško dežurno službo od sobote ob 14. uri do ponedeljka do 7. ure opravlja dr. Marjan Kržišnik v splošni bolnišnici v Trboveljah.

Kino »Svoboda Centra« predvaja do ponedeljka ameriški film »Na slabem glasu«.

Kino »Svoboda Trbovlje II« predvaja do ponedeljka italijanski film »Dekleta s španskega trga«.

Kino »Svoboda Zasavje« predvaja do vključno ponedeljka ameriški film »Rumeni mestlji«.

Pri Sv. Urhu (na Zeleni travi) bodo v nedeljo ob 14. uri odkrili spominsko ploščo nad borem. Prireditve organizira Zveza borec.

Na Kleku nad Trbovljami bo to nedeljo velika tombola Rdečega križa z bogatimi dobroti. Dohodek tombole je namenjen za dograditve kulturno-prosvetnega doma Tončka Čečev na Kleku.

Na Kumu pa bodo to nedeljo dopoldne v okviru »Planinskega dneva« odkrili spominsko ploščo v NOV padlim planincem.

CELJSKE VESTI

Dežurno zdravniško službo bo v nedeljo 1. avgusta opravljal v Celju dr. Josip Čerin, Cankarjeva ulica 9.

OKRAJNA ZADRUŽNA ZVEZA Z O. J. V CELJU

razpisuje

10 mest kmetijskih strokovnjakov agronomov, inženirjev in tehnikov

za službo na terenskih kmetijskih postajah, in sicer v krajih Celje, Vojnik, Slovenske Konjice, Sentjur pri Celju, Rogaska Slatina, Podčetrtek, Kozje, Laško in Vrnsko.

Pogoji za sprejem: prvenstveno pridejo v poštev agronomi-inženirji z najmanj enoletno prakso, kmetijski tehniki pa z dovršeno srednjo kmetijsko šolo z najmanj triletno prakso.

Prošnje z življenjepisi je treba vložiti do 15. avgusta 1954 pri OZZ Celje, Cankarjeva ulica 4.

Nastop službe takoj. - Plača po obstoječih predpisih, upoštevajoč terensko delo.

KOMISIJA ZA RAZPIS DELOVNIH MEST PRI OLO MUTA

razpisuje

MESTO POSLOVODKINJE

Občinske šiviljske delavnice - Muta

Pogoji: Mojstrski izpit ali pa tri leta pomočniške dobe s sposobnostjo krojenja. Kandidatkinje morajo vložiti pismene prošnje.

Plača po tarifnem pravilniku. - Prošnje se sprejemajo do 10. avg. 1954 in morajo vsebovati opis dosedanjega dela.

VOJNA POŠTA 1101 POSTOJNA

RAZPISUJE

natečaj

ZA SPREJEM NASLEDNJIH DELAVCEV:

VISOKOKVALIFICIRANIH strojnega ključavničarja, ki po možnosti pozna oborožitev, in avtomehanika

KVALIFICIRANIH električarja za avtomobilsko inštalacijo

strojnega ključavničarja, ki po možnosti pozna oborožitev, in avtomehanika

Vloge s kratkim življenjepisom in opisom dosedanje zaposlitve naj kandidati pošljejo na gornji naslov do dne 10. avgusta 1954.

Plača po uredbi, ostale informacije pa se lahko dobe pri VOJNI POŠTI 1101 Postojna.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna v soboto, 31. julija: Lekarna »Studenti«, Gorkega 18.

KINO

PARTIZAN: Ameriški film »V senci mrtnice«.

UDARNIK: Avstrijski film »Dvočrki«.

POBREŽJE: Avstr. film »Dvočrki«.

STUDENCI: Ameriški film »Oženil sem se s čarovnico«.

TEKSTILNA TOVARNA »INTEKS« v KRANJU

razpisuje

MESTO

SEKRETARJA PODJETJA

Prošnje z življenjepisom in opisom dosedanje zaposlitve je treba poslati na upravni odbor podjetja.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriški barvni film

»friška kraljica«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje

KINO »KOMUNA«: Finski film »Ohraplada«. Tednik. Predstave ob 16, 18.15 in 20.30

KINO »SOCA«: Francoski film »Ulica Estrapad«. Tednik. Predstave ob 18 in 20. Prod. vstopnic od 16 dalje.

LETNI KINO »TABOR«: Francoski film »Fanfan Tulipane«. Tednik. Predstave ob 20.30 Danes zadnji-krat.

LETNI KINO JLA: Zaprt.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: Francoski film »Ulica Estrapad«. Tednik. Predstave ob 20.30. Danes zadnji-krat.

Prodaja vstopnic v obeh letnih kinematografih uro pred pričetkom predstave.

KINO »TRIGLAV«: Ameriški film »Zločin v Nevadi« in tednik. Predstave ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje.

KINO »SISKA«: Francoski film »Ulica Estrapad« in tednik. Predstave ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

JESENICE »RADIO«: Ameriški film »Oženil sem se s čarovnico«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVŽ«: Ameriški barvni film »Trubente in bobni«. Predstavi ob 18 in 20.

KOROŠKA BELA: Ameriški film »Oženil sem se s čarovnico«. Predstava ob 19.

CELJE »UNION«: Švedski film »Zaradi moje ljubezni«. Predstavi ob 18 in 20.

»DOM«: Franco-ko-belgijski film »Banket tihotapev«. Predstava ob 18.15.

LETNI KINO: Francosko-belgijski film »Banket tihotapev«. Predstava ob 20.15.

KRANJ »STORŽIČ«: Angleški barvni film »Važno se je imenovati Ernest«.

LETNI KINO »PARTIZAN«: Ameriški barvni film »Lidia Bailey«. »SVOBODA«: Mehški film »Rio Escondido«. Predstavi ob 18 in 20.

KINO »SLOGA«

Premiera angleškega barv. filma

»Rdeči gusar«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10 je matineja istega filma. Prodaja vstopnic za matinejo od 9 do 10. za popoldnevne predstave pa od 14 ure dalje.

Iščemo:

komercialista

VERZIRANEGA V BRODOGRADBENI STROKI Z NAJMANJ PETLETNO PRAKSO

Plača po tarifnem pravilniku. Stanovanje preskrbljeno!

Ponudbe je treba poslati na naslov:

LADJEDELNICA »BORIS KIDRIČ« - PIRAN - STT

KUPIMO:

zračni kompresor kapacitete 250 l/min

s pogonskim tlakom 75 atmosfer, in

štiri dovodnike za akumulator za hidravlično stiskalnico

vsak po 300 l, za tlak do 350 atmosfer

Ponudbe pošljite na naslov:

»JEDINSTVO«

TOVARNA NAPRAV ZA KEMIČNO IN PREHRAMBENO INDUSTRIJO

ZAGREB 2

Poštni predal 103

1524

Umrli so v Ljubljani

Zupan Antonija, družinska upokojenka. Pogreb bo danes, v soboto, ob 17. uri na Zalah.

Carinjenje v vlaku. Zaradi velikega priliva potnikov iz inozemstva in številnih potovanj v tujino bo carinjenje blaga teh potnikov od 1. avgusta 1954 dalje že na relaciji Ljubljana-Jesenice in obratno pri vlaku BT, ki odhaja iz Ljubljane. Zato opozarjamo občinstvo, ki ne potuje v inozemstvo ali iz inozemstva, da more vstopati v mednarodne kurzne vozove samo v lokalni del teh vlakov. - Iz železniškega transportnega podjetja.

Ukinjena vlaka. Izletnike obveščamo, da izostaneta od nedelje, dne 8. avgusta 1954, dalje izletniška vlaka na progi Celje-Velenje in obratno, in sicer vlak št. 7312 z odhodom iz Celja ob 4. uri 30 min ter vlak št. 7321 z odhodom iz Velenja ob 21. uri. - Iz železniškega transportnega podjetja, Ljubljana.

Stanovanjska uprava Ljubljana I bo poslovala od 2. avgusta t. l. na Restlejeva c. 14a, I. nadstropje. Zaradi selitve uprava v petek in soboto ne bo poslovala, o čemer obveščamo hišne svete in zasebne hišne lastnike.

MOTOX, sredstvo proti moljem, zahteva povosod, ker le, če bo uporabljen MOTOX, boš za svojo obliko brez skrbi!

Umrli so v Ljubljani

Zupan Antonija, družinska upokojenka. Pogreb bo danes, v soboto, ob 17. uri na Zalah.

pospešuje prirodno potemnitev kože!

ZAGORJE OBSAVI

SLAVI SVOJ DRUGI OBČINSKI PRAZNIK

9. AVGUSTA 1954

SPORED PRIREDITEV:

Nedelja, 1. avgusta: Ob 20. uri promenadni koncert rudarske godbe. - Ponedeljek, 2. avgusta: Ob 20. uri J. Jalen: »Srenja«, drama v 4 dejanjih (Iz Uj) Čemšenik. - Torek, 3. avgusta: Ob 20. uri R. Gobec: »Planinska roža«, upretn v 3 dejanjih (Svoboda-Radeče). - Sreda, 4. avgustar: Ob 20. uri Ogrina: »V Ljubljano jo dajmo, veselogra v 3 dejanjih (PD Kotredž). - Četrtek, 5. avgusta: Ob 15. uri namiznotenjski turnir (vs. Domu Partizana in Proletarca). - Ob 20. uri O. Scheinflug: »Koncec, veselogra v 3 dejanjih (KUD »Ivan Kavčič« Izlake). - Petek, 6. avgustar: Ob 15. uri košarkarski turnir (stadion Proletarca). - Ob 20. uri A. Benedetti: »Dva ducaata rdečih vrtnice« (Svoboda-Loke-Kisovec). - Sobota, 7. avgustar: Ob 16. uri rokometna tekma (stadion Proletarca). - Ob 20. uri I. Cankar: »Pohujšanje v dolini Sentflorjanske, farasa v 3 dejanjih. (Svoboda-L Zagorje). - Nedelja, 8. avgusta: Ob 8. uri kegljski turnir (kegljišče Proletarca), ob 9. uri štafeta (start in cilj pred Grčarjem), ob 10. uri nogometni turnir (igrišče Proletarca), ob 15. uri finalne nogometne tekme (igrišče Proletarca). - Ob 20. uri slavnostna akademija (telovadišče Partizana). - Ponedeljek, 9. avgustar: Ob 8. uri budnica, ob 7. uri slavnostna seja občinskega ljudskega odbora. Ob 8. odhod povorke od Srebrna Lokah Ob 9. uri odhod povorke od Borliška na telovadišče Partizana. na Lokah. Ob 9. uri odhod povorke od Borliška na telovadišče Partizana. ZDRAVSTVENEGA DOMA IN TOVARNE KONFEKCIJE »SAVA«. Popoldne ljudsko rajanje na telovadišču Partizana. V nedeljo, 1. VIII. in v nedeljo, 8. VIII. ter v ponedeljek, 9. VIII. 1954 je vstop prost, za ostale prireditve je vstopnina 20 din. Pripravljalni odbor

Občinski ljudski odbor Dobrovo naznanja žalostno vest, da je dne 28. julija po dolgi bolezn umrl v Kozani

LEOPOLD PRINČIČ

odbornik obč. LO Dobrovo

Pogreb pokojnika je bil v petek, dne 30. julija 1954 ob 10. uri v Kozani.

Slava njegovemu spominu!

TRIJE E. M. REMARQUE

tovariši

ROMAN 138

Medtem sva prispela do hotela, kjer je bil zaposlen. Neka dama je bila pravkar izstopila iz Buicka in mu z radostnim vzklikom skočila naproti. Bila je dokaj debeluhasta in elegantna. Bila je štiridesetletna svetlolaska vodenega obraza, ki se ji je poznalo, da nikoli ni vedela, kaj so skrbi in misli. »Oprostite,« je dejal Orlov s komaj vidnim pogledom, »posli...«

Priklonil se je svetlolaski in ji poljubil roko.

V baru so sedeli Valentin, Köster in Ferdinand Grau. Lenz je prišel malo pozneje. Prisedel sem k njim in naročil pol steklenice ruma. Se zmeraj sem se počutil zelo slabo.

Ferdinand je čepel v kotu, širok in čokat, upadlega obraza, in povsem jasnih, modrih očih. Bil je že precej natreskan. »Na, mali Robby,« je dejal in me potrepal po rami, »kaj je s teboj?«

»Nič, Ferdinand,« sem odgovoril, »saj prav to je najbolj žalostno.«

Nekaj časa me je gledal. »Nič?« je dejal potem, »nič? To je mnogo! Nič je zrcalo, v katerem spozna človek svet.«

»Bravo!« je vzkliknil Lenz. »Neverjetno originalno, Ferdinand!«

»Ti pa kar molči, Gottfried.« Ferdinand se je obrnil s svojo mogočno glavo k njemu. »Romantik, kakršen si ti, je samo zanosen poskakovalec na robu življenja. Zmeraj razume vse napačno in dela iz tega svoje senzacije. Kaj veš ti o nič, ti lahka utež?«

»Dovolj, da hočem ostati lahka utež,« je dejal Lenz. »Spodobni ljudje spoštujejo nič, Ferdinand. Spodobni ljudje ne rijejo po tem ko krt.«

Grau ga je debelo pogledal. »Na zdravje,« je rekel Gottfried. »Na zdravje,« je rekel Ferdinand. »Na zdravje, ti zamašek!« Zvrnila sta vsak svojo čašo. »Zelo rad bi bil zamašek,« sem dejal in tudi zvrnil svojo čašo. »Takšen, ki naredi vse prav in ki se mu vse posreči. Vsaj nekaj časa.«

»Odpadnik!« Ferdinand se je spet zleknil v svojo naslonjač, da je kar zaškripal. »Mar hočeš postati dezertar? Izdati bratovščino?«

»Ne,« sem odgovoril, »ničesar nočem izdati. Rad pa bi, da se nas ne bi zmeraj držala smola.«

Ferdinand se je sklonil naprej. Njegov veliki, divji obraz je drgetal. »Zato pa pripadaš redu, bratec, redu ljudi, ki se jih drži smola, klavrnežev z njihovimi željami brez ciljev, z njihovim hrepenenjem, ki ne rodi nobenih sadov, z njihovim ljubeznijsko brez budočnosti, z ubupom brez pameti.« Nasmehnil se je. »Pripadaš tajni bratovščini, ki rajši pogine kakor da bi napravila kariero. ki življenje rajši zaigra, razdrobi, izgubi, kakor da bi to nedosegljivo podobo obrtoma ponarejala ali pozabila — podobo, ki jo nosi v srcu, neizbrisno pokopano v urah, dnevih in nočeh, ko ni bilo ničesar, razen nečesa: golega življenja in golega umiranja.«

Dvignil je čašo in pomagal pri točilni mizi stoječemu Fredu. »Daj mi pijače.«

Fred je prinesel steklenico. »Ali naj še malo navijem gramofon?« je vprašal.

»Ne,« je odgovoril Lenz. »Vrzi svoj gramofon ven in prinesi večje čaše. Potem pa polovico te luči ugasi, postavi na mizo nekaj steklenic in izgini v svojo pisarno tu poleg.«

Fred je prikimal in ugasil stropno luč. Gorele so samo še stare svetilke s pergamentnimi senčniki, narejenimi iz starih zemljevidov. Lenz je napolnil čaše. »Na zdravje, otroci! Ker živimo! Ker dihamo! Ker življenje tako močno čutimo, da ne vemo več, kaj bi z njim počeli!«

»Tako je!« je pritrdil Ferdinand. »Samo nesrečnež pozna srečo. Srečen človek je manekin življenjskega čuta. On življenje samo prikazuje, poseduje ga pa ne. Luč ne sveti v luči, luč sveti v temi. Naj živi tema! Kdor je bil kdaj v nevihti, ne ve več kaj početi z aparatom za elektriziranje. Bodi prekleta nevihta! Bodi blagoslovljen naš kosček življenja! In ker ga ljubimo, zaradi obresti ne bomo varčevali z njim. Uničimo ga! Pijte, otroci! Na nebesu so zvezde, ki še vsako noč žare, čeprav so se že pred deset tisoč svetlobnimi leti razletele! Pijte, dokler je še čas! Naj živi nesreča! Naj živi tema!«

Natočil si je poln kozarec konjaka in ga v dušku izpil.

Rum je trkal za mojim čelom. Tiho sem vstal in odšel k Fredu v pisarno. Spal je. Zbudil sem ga in prosil, naj me zvežejo s sanatorijem.

»Na zvezo lahko kar počakate,« je rekel. »Ob tem času gre to hitro.«

Dela je dovolj za use ki se hočejo zaposliti

V Mariboru je veliko povpraševanje po strokovnih delavcih — Mladina, ki je pred tedni končala šolanje, se je že zaposlila — Gradbenim podjetjem primanjkuje delavcev in vajencev — Tudi nekvalificirane ženske delovne sile je premalo

Povečanje proizvodnje v industrijskih podjetjih, predvsem pa sezona v gradbeništvu, ki se je v Mariboru prav razmahnilo zadnje tedne, sta odpravili začasno nezaposlenost v mestu skoraj v celoti. Posredovalnica za delo dobiva vedno več zahtev, naj pošlje delavce. A posredovalnica jih nima: strokovni delavci so skoraj popolnoma izginili iz seznama začasno nezaposlenih; tudi pomožnih gradbenih delavcev je zmanjkalo — neizučene ženske delovne sile je prijavljene sicer precej, a se neče zaposliti na razpoložljivih delovnih mestih. Kdor pa preveč izbira, s tem pokaže, da ni odvisen od zaposlitve, zato nima pravice do prejemanja vzdrževalnine.

Na Posredovalnici za delo pravijo, da bi lahko zaposlili takoj 200 moških in 150 žensk. Ker je moške delovne sile zmanjkalo — razen nekaj invalidov in drugih, ki so za težja fizična dela nesposobni — gradbena podjetja zaposlujejo ženske, kjer je le možno. Čez 100 žensk pa bi sprejeli za delo na prosti. Toda mestna dekleta in žene le v zelo redkih primerih gredo na gradbišča ali na progo; rajši se preživljajo s priložnostnim zaslužkom. Večina žensk čaka na zaposlitev v tekstilnih tovarnah.

Podjetja potrebujejo tudi strokovne in administrativne uslužbence. Vsi dijaki, ki so letos končali ekonomske ali administrativne šole, so se že zaposlili. Zaposlitve pa ne morejo dobiti dijaki z malo matura; teže tudi tisti, ki so dovršili popolno gimnazijo, ker si v tej šoli niso pridobili posebne specializacije ali usposobljenosti za delo. Zato bi

morali starši in društva prijateljev mladine našo mladino usmerjati v poklice, katerim primanjkuje kadrov.

Komisija, ki jo je ustanovil MLO Maribor na zadnji seji z namenom, da bi pomagala Posredovalnici za delo pri zaposlovanju začasno nezaposlenih in iskanju mest za mladino, ki želi iti v uk, ima pri podjetjih večjo avtoriteto, kot uslužbenec Posredovalnice, in zato tudi večji uspeh. Vseh vprašanih pa tudi ta komisija ne more rešiti, kajti nekatera so odvisna predvsem od ljudi, ki iščejo zaposlitve ali učna mesta.

Na Posredovalnici za delo imajo prijavljenih 137 deklet, ki si iščejo učna mesta. To so večinoma dekleta s slabo šolsko iz-

obrazbo, ki niso dokončala 8-razredne osnovne šole ali nižje srednje šole. Pri pomožnih delih se nočejo zaposliti, čeprav ni upanja, da bi jih sprejeli v uk zaradi nedovoljene šolske izobrazbe. Vsi prijavljeni fantje pa so že dobili učna mesta — razen štirih, ki žele biti mehaniki — v gradbeni stroki pa celo primanjkuje vajencev. Težave so tudi z ljudmi, ki so se izučili nekega poklica, a v njihovi stroki ni dovolj dela. Nekateri nočejo razumeti, da ne bodo mogli več let čakati na zaposlitev.

Komisija MLO proučuje tudi možnosti, če bi lahko ustanovili novo delavnico za nezaposlene šivilje, ki jih je v mestu precej, dela pa je tudi dovolj.

Pred 12 leti je bila požgana vas Travnik in ustreljenih 18 talcev

V soboto bodo prebivalci občine Loški potok praznovali občinski praznik v spomin na leto 1942, ko so Italijani požgali vas Travnik in ustrelili 18 fantov in mož — največ domačinov.

Velika večina Potočanov je v času osvobodilnega gibanja sodelovala s partizani. Od tega jih niso mogli odvrtiti niti izdajalec bivši župnik Pravhar in njegovi pomočniki. Približno 100 Potočanov je darovalo življenje za svobodo. Na desetine ljudi je bilo interniranih v Italiji in Nemčiji. Loški potok je v glavnem zacementel rane, prizadejane v krvavi

vojni. Vas Travnik je skoro popolnoma obnovljena. V tem kraju tudi raste nova lesno predelovalna industrija. Lepe uspehe vidimo na vseh popriščih dela. Ljudje, prekaljeni v osvobodilni vojni, znajo gospodariti.

Pred 15 leti so v Trziču padle prve žrtve

Dne 5. avgusta bo prebivalstvo mestne občine Trzič na Gorenjskem praznovalo občinski praznik. Na ta dan pred trinajstimi leti, so zaradi izdajstva padle pod Storiščem prve žrtve. Rano v jutru 5. avgusta 1941 so odjeknili strelji, ki so končali življenje prvih trziških partizanov. Okupator pa s tem ni prestrašil svobodoljubnega ljudstva. Kri teh žrtve je bila novo seme upora v tem kotu Gorenjske. Stevilni borci iz področja trziške občine so odšli v gozdove in planine ter v nadaljnjih letih okupacije zadržali okupatorju in narodnim izdajalcem huđe udarce.

V spomin na ta dan, trziška občina letos že tretjič praznuje občinski praznik. Letošnja proslava bo še posebno svečana.

Ob obletnici ustanovitve brežiške čete

V Brežicah so na zboru volivcev sklenili proslavljati 28. oktober za občinski praznik. 28. oktober so izbrali zato, ker se je na ta dan leta 1941 organizirala brežiška četa, katere komandir je bil tovariš Janhuba, komisar pa tovariš Dušan Kveder. Četa je imela nalogo preprečiti okupatorju izseljevanje prebivalstva iz spodnjega Posavja v Nemčijo. Zaradi izredno močnih okupatorjevih oddelkov brežiška četa te naloge ni povsem izvršila, je pa v nekaterih krajih izseljevanje prebivalstva zavrla. Velika večina borcev, ki so stopili v brežiško četo, je padla v boju z okupatorjem.

V Ravnah pri Šoštanju bodo odkrili spomenik in ploščo

V nedeljo 1. avgusta bo v Ravnah pri Šoštanju slavnostno odkritje spomeniške plošče na kraju, kjer so padli prvi borci XIV. divizije. Hkrati bo odkritje večjega in lepo izdelanega spomenika v spomin 60 padlim borcem in talcem iz Raven. Zveza borcev, ki je ob pomoči vsakega odhoda SZDL prispevala največ za zgraditev tega spomenika, se pripravlja tudi na proslavo »Štajerska v borbi«.

V Sežani bo prva jugoslovanska tovarna motornih koles

Prvo serijo, izdelano v začasni delavnici, bodo poslali na trg že letos — Računajo, da bo motorno kolo stalo največ 200.000 dinarjev

V Sežani je bilo v torek dopoldne zasedanje Okrajnega ljudskega odbora, na katerem so razen o nekaterih upravnih in drugih manj važnih vprašanih razpravljali in sprejeli tudi odloka o ustanovitvi plemenitih okolišev in redu na plemenitih postajah ter o zgraditvi tovarne motornih koles, kar smo že poročali. Menijo, da bo prvi odlok znatno vplival na hitrejšo in bolj smotrno vzrejo plemenskega goveda sivo-rjave pasme, ki je zaradi lepih in skladnih oblik, visoke mlečnosti, odpornosti in drugih odlik zelo cenjeno v naši državi. Z odlokom predpisani red na plemenitih postajah bo nedvomno pripomogel k hitrejšemu zatiranju javolosti, ki se v sežanskem okraju nevarno širi in je zajela že 15 odstotkov vsega goveda.

Ljudski odborniki so zlasti toplo pozdravili zamisel o zgraditvi tovarne motornih koles, ki bo prva v naši državi in hkrati velikega pomena za nadaljnji gospodarski razvoj in zlasti industrializacijo pasivnih kraških krajev sežanskega okraja.

Tovarno bodo začeli graditi že letos, s polno zmogljivostjo pa bo začela obratovati leta 1959, ko bodo izdelali letno približno 10.000 motornih koles in vse potrebne nadomestne dele. Celotne stroške cenijo na blizu eno milijardo dinarjev. Za letos imajo na razpolago 25 milijonov dinarjev iz okrajnega investicijskega sklada. Narodni dohodek sežanskega okraja se bo potem povečal za več kot 100 odstotkov, ker bo tovarna ustvarjala večji dohodek, kot ga dajejo vse gospodarske panoge skupaj.

Prvo serijo domačih motornih koles, izdelanih v začasni delavnici bodo poslali na trg že letos, po ceni največ do 200.000 din. V

kratkem bodo odkupili tudi licenco od najboljšega inozemskega ponudnika. To bo lažji tip motorja, ekonomičen, trpežen in poceni ter hkrati primeren za naše ceste. Najbolj se zanimajo za licenco motorjev znamke »Lambretta« in »Puch«.

Novo podjetje bo zaposlilo od 800 do 1000 delavcev, največ mehanikov, ki so sedaj zaposleni večinoma v raznih gradbenih podjetjih, ker v svoji stroki ne morejo dobiti dela. Za direktorja tovarne je bil imenovan tov. Franc Pečar.

Lepo slavje v Železnikih

Zdravnik na podeželju mora biti pravi ljudski zdravnik, če zna upeti utrip ljudske duše, slediti ritmu življenja, poznavati bolečine in težave ter neme prošnje ljudi, s katerimi in za katere živi, ki zna in je vselej pripravljen pomagati z besedo in dejanjem.

To lepo in težavno nalogo zdravnika opravlja naša slavljenska tov. dr. Valerija Strnad že polnih 38 let.

Tov. dr. Valerija Strnad je študiral in promoviral v Pragi, kjer je leta 1916 tudi nastopil mesto zdravnika v bolnišnici. Od leta 1917 do 1919 je bila na interni kliniki v Čeških Budjevicah. Leta 1919 pa se je s Češko ekipo vrnil v domovino in opravljal v Srbiji poklicnovalno delo zatiranja pegavca, dokler ni leta 1919 odšla v Trbovlje, kjer je bila revirski zdravnik. Od leta 1921 pa neumorno in vestno službuje kot splošni zdravnik v Železnikih. Med narodno osvobodilno borbo je bila dr. Strnadova med zavednimi Slovenci in zdravniki in je ranjenim borcem nudila pomoč ter jih oskrbovala z zdravili in sanitarnim materialom.

Čprav odhaja v pokoj, smo prepričani, da bo povsod še vedno pomagala s strokovnimi in prijateljskimi nasveti, posebno mladim zdravnikom; med ljudmi pa bo ostala prilžana in cenjena zdravnica.

Ob prisrčnem in iskrenem slavju, ki bo v soboto 31. julija v Železnikih, ko gre slavljenska v pokoj, se z najlepšimi željami in iskrenimi čestitkami pridružuje željam prebivalstva Železnikov, Seiške doline in daljnih hribovskih vasi tudi Svet za ljudsko zdravstvo in soc. politiko OLO Kranj.

Ljubno ob Savinji je dobilo hladilnico

Te dni je na Ljubnem ob Savinji prišla obratovati moderna hladilnica — prva tovrstna naprava v Zgornji Savinjski dolini.

Hladilnico je zgradilo obč. mesarsko podjetje, katero je s posredovanjem OLO Šoštanj dobilo kredit. Hladilnica ima kapaciteto 300 kg ledu na dan, sprejme pa lahko 3.000 kg mesa ter okoli 10 ton piva, povrtnine itd. Hladilnica je danes znak »Sabraz«. Hladilnica je izredne važnosti ne samo za Ljubno — ampak za vso Zg. Savinjsko dolino, predvsem glede turizma.

Za uspešno dograditev naprave zaslužni organizator in vodja gradnje tov. Ivo Jeraj vse priznanje — enako na tudi direktor »Elektrohla« iz Ljubljane tov. Stane Kregar za uspešno montažo strojev.

Zdaj pa ga bodo ozvočili

Ze pred več leti se je pokazala nujna potreba, da dobi Ljubno cestno razsvetljavo in ozvočenje. Medtem ko je Ljubno dobilo cestno razsvetljavo že lani, je sedaj Občinski LO sklenil, da Ljubno tudi ozvoči — kakor tudi Radmirje. To bo važna pridobitev. K

Kmetje Dravskega polja so veseli nadpovprečnega pridelka

Kdor pozna Dravsko polje, se mora letos čuditi nenavadno lepi koruzi. Na dobro obdelanih poljih je že doseglja velikost človeka, bilke pa so temnozeleno. Tu in tam je najti tudi manjšo, rumenkasto koruzo. Rast je zavirala talna voda na nižinskih poljih ali pa koruza ni bila pravočasno okopana in jo je dušila trava. Zadnji teden, ko je bilo precej sončnih in toplih dni, je zrasla dvakrat tako visoko ko prej ves čas od setve. Kmetovalci pričakujejo lep pridelček, če bo lepo vreme. Menijo, da letos suša ne bo mogla huje prizadeti koruze, četudi bi prihodnji mesci bili suhi.

Se bolj kot koruzi je potrebno lepo vreme krompirju. Na mnogih poljih je že sedaj debelejši, kot je bil prejšnja leta jeseni, ko so ga izkopavali. Prejšnje deževje pa je povzročilo nevarnost, da bi začel gniti. Dosejel se ni bilo večje škode.

Kmetovalci Dravskega polja se vesele nadpovprečne letine. Zita sicer ni toliko, kot so po veliki slami in lepem klasju pričakovali, ker so zrna bolj drobna, kakor so kazala, ko so bila napeta od vode. Vzlic temu je pridelček nadpovprečen. Letošnje moko leto pa je najbolj ustreglo živinorejcem. Zitarice so dale izredno mnogo slame. Tudi druga krmila so dobro obrodila. Otava je ponekod že tako velika, kot je bila trava; do košnje bo pa še precej trasa, na boljših travnikih jo bodo lahko kosili dvakrat. Dober pridelček obetajo tudi vmesni sadeži: fižol, buče, sončnice in drugi.

Tabor med oljkami

Taborniki rodu »Bistra Soča« iz Kanala so s pomočjo ljudske oblasti priredili taborjenje. Letos so se odpravili v Rabac, eno izmed najlepših istrskih kopališč. Taborijo na skrajnem robu zaliva med stotermi oljkami, kjer je postavljenih 18 novih kotov.

Tu preživljajo pod spretnim vodstvom pedagogov in vodicev prav prijetno počitnice. Razen resnega dela, je največ časa odrejenega za kopanje in sončenje. Taborniki se urijo v raznih tabornih spretnostih, spoznavajo prirodo, imajo redne pevске vaje. V taboru imajo tudi radio aparat in električno napeljevanje.

Letošnji tabor ima še eno novost. Razen lepo urejenega štedilnika z originalnim dimnikom imajo še posebno kuhinjo na bencin. Upravljanje z njo zahteva precej opreznosti. V njej lahko pripravljajo razna pečiva, s katerimi izpolnjujejo dnevni obrok.

B R A L C I N A M P I S E J O

Zakaj zapreti trgovino tam, kjer je potrebna

Rovtarija na Jelovici je največji center gozdnega gospodarstva na Gorenjskem. Tu je sedež manipulacij za gozdove Rovtarije, Bitenjske planine in Martinjska, v katerih je zaposlenih stalno več kot 120 gozdnih delavcev. V neposredni bližini je Selška, Kupjenska, Radovijska in Bitenjska planina, kakor tudi planina Pečano. Na planinah pasejo več sto glav goveje živine ter delajo sir in maslo.

Zaradi velike važnosti tega centra je Gozdno gospodarstvo Bled že pred leti zgradilo na Rovtariji kolonijo okusnih hiš za delavce, pisarne, volik, ki postopje za menzo, pekarno in za trgovino.

Trgovina je bila odprta že od leta 1949 in jo ima sedaj v najemu trgovsko podjetje »Savica« iz Bohinjske Bistrice. Povprečni mesečni promet znaša 200.000 din.

Iz neznanih razlogov je podjetje

»Savica« sklenilo s 1. avgustom trgovino zapreti. To bi bil velik udarec za gozdne delavce in tudi za menzo PD Gorje, ki bi v tem primeru morali vsa živila nabavljati v Bohinjski Bistrici, ki je od Rovtarije oddaljena 17 km, od Martinjske pa celo 20 do 25 km. Ljudje bi izgubili veliko dragocenega delovnega časa, če bi morali hoditi kupovat v Bistrico.

Trgovina v Rovtariji je potrebna in v interesu delovnega človeka, gozdarne proizvodnje in turizma, ki se zaradi novozgrajene moderne ceste Bohinjska Bistrica—Rovtarija—Skofja Loka vedno bolj širi.

Podjetje »Savica« bi vsa te stvari moralo upoštevati in prekalitati sklep, da trgovino zapre. Režijske eroške bi lahko zmanjšali, saj bi lahko imeli samo eno prodajalno, ali pa naj bi trgovino odprlali samo dvakrat do trikrat na teden.

V Rakitni bo jutri zasvetila elektrika

Davna želja prebivalcev Rakitne še v stari Jugoslaviji, je bila, da bi tudi njim zasvetila elektrika. Zatem pa je prišla doba okupacije in na električno razsvetljavo so morali pozabiti. Za to veliko delo pa se je zavzel Občinski ljudski odbor Podpeč-Preserje na seji 22. decembra 1952, ko je sprejel 3-letni načrt. Izmed prebivalcev vasi Rakitne je bil izvoljen elektrifikacijski odbor z 9 člani, vendar je bil med vsemi najaktivnejši pri delu tov. Franc Najakt predsednik tega odbora, ki zasluži vso pohvalo.

Daljnovid je potegnjen od Dražice do Rakitne v dolžini 6 km. Vas Rakitna je tudi precej razsežna in meri omrežje kar 6 km. Lastniki vprežnih vozil so opravili 1625 ur prostovoljnih voženj pri prevozu drogov za električno napeljevanje od železniške postaje Preserje do Rakitne, čigar razdalja meri 12,5 km. Prebivalci so opravili 9875 ur prostovoljnega dela pri kopanju jam, postavitvi drogov in križanju visokonapetostnega omrežja nad železniško progo v Borovnici.

Prispevek prebivalstva je razen prostovoljnega dela znašal še 3.680.000 din v gotovini, OLO Ljubljana-okolica je prispeval 3.500.000 din, Občinski LO Podpeč-Preserje pa je prispeval 1.000.000 din.

Dne 4. julija 1954 je bilo slavnostno odprto mladinsko okrevališče v Rakitni, kjer se bo zdravilo do 100 slabotnih otrok. Tudi gradnja združnega doma lepo napreduje. Če bo KZ Rakitna v stanju dobiti kredit, bo že do zime vsaj delno služil svojemu namenu.

Vabimo ljubitelje Rakitne na otvoritev elektrike, ki bo jutri.

K. V.

OGLAŠUJTE V »LJUDSKI PRAVICI-BORBI«

Senovo spreminja podobo

Po osvoboditvi se je v Senovem marsikaj spremenilo. Zraslo je več novih modernih stanovanjskih poslopj. Pred leti je bila zgrajena sindikalna dvorana, ki omogoča Senovčanom, da imajo v njej predavanja, zборе in akademije. Končno so lani dobili tudi kino. V Senovem pa potrebujejo

še večjo dvorano za dramske predstave, ki jih imajo sedaj v šolskih dvoranah. Z dograditvijo občinskega doma pa bo tudi to vprašanje rešeno.

V Senovem so dolgo čutili potrebo po večjem upravnem poslopiju za občinski ljudski odbor. Končno so se za gradnjo takega doma odločili po zaslugi predsednika občinskega ljudskega odbora in zveznega poslanca tovariša Karla Štrbana. Tudi Okrajni ljudski odbor in domače podjetje sta pravilno razumela to akcijo občinskega ljudskega odbora. Zdaj se že dviga tik pod šolo velike dvonadstropno upravno poslopje, v katerem že urejajo notranjščino in v jeseni se bo v njo že vselili občinski ljudski odbor. V njem bo prostor tudi za pošto, lekarno, zobno ambulanto, knjižnico in za pisarne množičnih organizacij. Ko bo dem dograjen, nameravajo ob njem sezidati še obsežno dvorano, nje-

Pogled na Senovo

govu zunanost pa olepšati s primernim pročeljem in parkom. Tudi ob sindikalni kino-dvorani raste novo poslopje, to bo dom gasilcev, ki bo plod neumornega kolektivnega dela in požrtvovalnosti. Za njegovo graditev imata največ zaslug tovariša Kmetec in Cijan. Tudi za tega računajo, da bo jeseni zgrajen. Tako se počasi spreminja podoba Senovega. Z njo vred pa tudi javno in kulturno življenje.

Z dograditvijo občinskega doma bo v Senovem tudi manjša stanovanjska stiska, ker bodo sedanje občinsko in poštno poslopje preuredili v stanovanja.

Spomin na prvi partizanski napad

Letos so se tudi v Smarju pri Jelšah odločili, da bodo dostojno praznovali deseto obletnico prvega partizanskega napada na Smarje. Ob tej priložnosti so izbrali 10. avgust za občinski praznik, ki naj vse prebivalstvo spominja na slavne dni ljudske revolucije — v Smarju na prvi partizanski napad, ki je bil v noči 9. na 10. avgusta leta 1944.

Slovesnost se bodo pričele že 8. avgusta, ko bodo sredi trga odkrili 6 metrov visok granitni spomenik 57 žrtvam ljudske revolucije v šmarski občini. Prostor sredi trga, kjer bo stal spomenik, že dlje lepo urejujejo. Občani so tudi prostovoljno prišli za lopate, da bo za praznik čim lepše.

KOČEVJE

Minuli teden se je lovčema Ribiču iz Vrbovca in Cirilu Jasencu iz Stariga loga posrečilo ustreliti volčjo zalego. Ribič je ustrelil starega volka. Jasenc pa tri precej velike mladiče. To je letos prvi večji uspeh lovcev na Kočevskem pri zatiranju volkov, ki delajo našim divjadim in kmetom ogromno škodo.